

Maš tednik

Koro

kulturno - politično glasilo

**Weisse Wochen
Inventurverkauf**

Dietmar Warmuth & Co.

Villach, Hauptplatz

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./ŠTEVILKA 7

CELOVEC, DNE 18. JANUARJA 1960

CENA 2.— SILINGA

Eine Klarstellung

Außenminister Dr. Bruno Kreisky und Staatssekretär Prof. Dr. Gschnitzer haben eine Reise getan und wer eine Reise tut, kann was erzählen, so sagt das bekannte Sprichwort.

Die Reise der Vertreter und Sprecher der österreichischen Außenpolitik scheint eine Erkundungsfahrt nach West und Ost zu sein, um zu sehen, wie weit man auf der internationalen Ebene mit der Südtirolerfrage wird gehen können.

Gewiß ist es das Recht und auch die Pflicht unserer österreichischen Politiker alles zu versuchen, um den Südtirolern das Schicksal erträglich zu gestalten.

Sobald aber von Minderheitenproblemen gesprochen wird, haben auch wir Slowenen das Recht und auch die Pflicht, das Wort zur Frage zu ergreifen. Auf der Pressekonzferenz in London wurde unser Außenminister Dr. Kreisky auch gefragt, ob man bereit sei, der slowenischen Minderheit in Kärnten eine Autonomie zuzugestehen, wie man sie für Südtirol fordere. Nach »Corriere della Sera« hat der Herr Minister gemeint, den Slowenen in Kärnten könne man keine Autonomie geben, weil sie kein geschlossenes Siedlungsgebiet bewohnen und weil die Slowenen selbst keine Verwaltungsautonomie, sondern nur eine Kulturautonomie verlangt haben.

Was das geschlossene Siedlungsgebiet anbelangt, müssen wir feststellen, daß der südliche Teil des Landes nach wie vor in sprachlicher Hinsicht eine geschlossene Einheit der autochthonen Bevölkerung darstellt. Die Zugewanderten haben gewiß in Südkärnten genau so wie in Südtirol das Bild verzerrt und leider sind auch die Südtiroler knapp daran in den Städten die Mehrheit zu verlieren, soweit sie diese nicht schon verloren haben.

Die Südtiroler berufen sich bei ihrem geschlossenen Siedlungsgebiet immer wieder auf die letzte Volkszählung in der Monarchie im Jahre 1910, wo sie also noch selbst dem regierenden Mehrheitsvolke angehörten. Wir Slowenen waren schon immer im Lande die Minderheit. Und dennoch weist die Volkszählung aus dem Jahre 1910 ein geschlossenes slowenisches Siedlungsgebiet auf. Ja selbst die Volksabstimmung ist der schlagendste Beweis für ein geschlossenes slowenisches Sprachgebiet. Am 10. Oktober 1920 stimmten allein in der Zone A 22.000 Stimmberechtigte für Österreich und 15.000 für Jugoslawien. Wie nun die beiden Experten für die Kärntner Volksabstimmung Dr. Martin Wutte und Minister a. D. Ing. Vinzenz Schumy in ihren einschlägigen Werken behaupten, befanden sich unter den 22.000 proösterreichischen Stimmen mindestens 10.000 bis 15.000 Slowenenstimmen.

Somit umfaßte die Zone A allein im Jahre 1920 mindestens 25.000 bis 30.000 stimmberechtigte slowenische Bewohner. Diesen standen nach Wutte und Schumy höchstens 7.000 bis 12.000 stimmberechtigte deutsche Einwohner gegenüber. Das Gebiet war also 1920 zu mindest zwei Drittel slowenischsprachig, wenn nicht gar zu drei Viertel.

Es ergibt sich die Frage: Wohin sind die Slowenen verschwunden?

Drei Erwägungen drängen sich in diesem Zusammenhange auf.

1. Die Slowenen verschwanden zufolge einer gewaltmäßigen Germanisierung, bzw. wurde die sozial abhängige slowenischsprachige Bevölkerung unter einem —

† Kardinal Stepinac

Minulo sredo je v svoji rojstni vasi Krašič, v priprosti izbi podeželskega župnišča, umrl v 62. letu starosti dr. Alojzij Stepinac, nadškof zagrebški, primas Hrvatske in stalni predsednik konferenc katoliških škofov Jugoslavije. Umrl je kot kaznjeneec, ki prestaja obsodbo na 16 let ječe zaradi »kolaboracije s sovražnikom med vojno«, ki jo je leta 1946 izreklo posvetno sodišče časovne oblasti. Leta 1951 je ta oblast težko obolelega nadškofa izpustila iz zapore ter mu odločila novo obliko prestajanja kazni, namreč prisilno bivališče v rojstni vasi Krašiču z nalogo, da opravlja posle župnika, obenem pa mu prepovedala, da se poda izven mej župnije, posebno pa ne v Zagreb, na svoj škofijski sedež. Sv. stolica je na obsodbo nadškofa Stepinca leta 1952 odgovorila s tem, da je zagrebškega nadškofa, ki je bil pred sodiščem vse obtožbe zavrnil, imenovala za kardinala.

V cem pa je bila njegova »kolaboracija«? Leta 1941, ko je »poglavnik« po Nemčiji in Italiji ustanovljene »Neodvisne Hrvatske« stopil v sabor, enega najstarejših evropskih parlamentov, ga je po starem ceremonialu čakal tam zagrebški nadškof dr. Stepinac. Z lista, ki ga je držal v rokah, mu je prebral ta pozdrav:

»Država, ki hoče imeti bodočnost, mora spoštovati božje zakone. Življenje in dostojanstvo človeka sta nedotakljivi. Vsako zapostavljanje zaradi rase in vsako preganjanje državljanov mora prinesiti nesrečo nad ljudstvo in državo. Samo ljubezen do bližnjega prinaša blagoslov.«

»Poglavnik« Pavelić je pri tem ves pobledel od jeze, kajti moral je slišati pred vsem ljudstvom, ki se je zbralo na trgu, uničujočo obsodbo svojega dela, kajti preganjal je Jude zaradi rase, Srbe zaradi vere in narodnosti. In Stepinac, duhovni pastir ali primas Hrvaške, mu je to zabrusil v obraz. Pravijo, da se je takrat »poglavnik«, na višku svoje kratkotrajne oblasti, že oziral po svojih oborožencih, da jim ukaže škofa prijeti, toda zbal se je njegovega odločnega pogleda in množice, za katero je vedel, da je vdana škofu.

Nadškof Stepinac je tudi gostoljubno in bratsko sprejel v svojo škofijo številne slovenske duhovnike, ki so jih bili leta 1941 nacisti izganjali in izselili iz Spodnje Štajerske. Isti pogum je imel Stepinac tudi proti novim oblastnikom po vojni. V jeseni leta 1945 so se zbrali pod njegovim predsedstvom vsi katoliški škofje Jugoslavije in izdali skupno pastirsko pismo, ki se zaključuje:

»Mi smo vselej eno z ljudstvom in mi čuvamo njegove najbolj dragocene dobrine, neuničljivo dediščino prednikov: njegovo vero, njegovo poštenje in njegovo voljo, živeti doma, v edinosti in ljubezni z vsemi državljani te države, brez razlike na njih vero ali narodnost. Zato zahtevamo, in od tega ne bomo nikdar za nobeno ceno odnehali, vso svobodo za katoliški tisk, vso svobodo za katoliške šole, vso svobodo za katoliške organizacije, pravico do poučevanja veronauka v vseh razredih osnovnih in srednjih šol, vso svobodo za človeško osebnost in spoštovanje njenih neodsvojljivih pravic, spoštovanje krščanskega zakona ter povrnitev Cerkvii vseh ustanov in organizacij, ki so ji bile odvzete. Samo pod temi pogoji se bo mogel položaj v naši državi zopet urediti, le tako bo mož obnoviti trajni notranji mir.«

Leta 1946 je bil nadškof Stepinac postavljen pred sodišče. Očitati so mu sodelovanje s sovražnikom med vojno. Nadškof je v svoji izjavi pred sodiščem zavrnil vse obtožbe. Dejal je, da se ne brani kot oseba, ampak kot katoliški nadškof zagrebški, kajti ta je v resnici bil postavljen pred sodišče. Kljub vsemu — je dejal —

oft auch durch Amtspersonen ausgeübt — politischen und wirtschaftlichen Druck dazu veranlaßt, sich nicht mehr als Slowenen auszugeben.

2. Die Volkszählungen nach 1920 geben kein richtiges Bild von den tatsächlichen sprachlichen Verhältnissen in Kärnten.

3. Die Unterwanderung des deutschen Elementes und die Abwanderung des slowenischen Elementes war so stark, daß sich das Bild völlig verschoben hat. Zu diesem dritten Punkt müssen wir noch eine weitere Feststellung treffen. Die Bevölkerung wandert nur von einem Gebiete ab, in dem es keine Arbeits- und Verdienstmöglichkeit gibt. Sollte nun das Kärntner Unterland tatsächlich ein solches Gebiet sein, dann könnte es auch keinen wirtschaftlichen Anreiz für die Zuwanderung des deutschen Elementes bilden.

Es mag ja auch bezeichnend für die gesamte politische Lage im Lande sein, daß man das heurige Jahr als Festjahr zu begehren bemüht ist, ohne zu bedenken, daß ja im Lande zwei Volksteile leben und

gerade deswegen im Jahre 1920 eine Volksabstimmung stattfand.

Will man im Jahre 1960 gar schon die Tatsache feiern, daß die Slowenen in Kärnten verschwunden sind? Fehl am Platze, meine Herren!

Minister Kreisky schnitt auf der Pressekonferenz in London auch das Problem der Kulturautonomie an. Wir wollen aber festhalten, daß der Herr Minister spontan bemerkte, daß die Kärnten Slowenen eine solche erst bekommen werden. Bisher war es ja allgemein üblich zu sagen, daß im Lande ohnehin alles in Ordnung sei.

Zu dieser Bemerkung des Herrn Ministers müssen wir aber wohl sagen, daß wir Slowenen im Schulproblem das Fundament einer jeden Kulturautonomie sehen und daß die Regierung gerade in dieser Frage in keiner Weise die Vorschläge der berufenen Vertreter der Minderheit hören wollte, sondern lediglich die Absprachen der beiden Regierungsparteien als Grundlage und Lösung beschloß. Das machen nämlich auch die Re-

Kardinal dr. Alojzij Stepinac, nadškof zagrebški, primas Hrvatske

bi bilo moč priti do sporazuma med Cerkvijo in državo, seveda ob dobri volji tudi s strani države. O takem sporazumu pa gre zadnja odločitev Sv. stolici. »Kar se pa mene tiče v zvezi s tem procesom, pa za svojo osebo ne prosim milosti, kajti moja vest je čista,« je dejal.

Nadškof — jetnik v kaznilnici v Lepoglavi, kjer je nekaj časa prestajal kazen, in pozneje konfiniranec v Krašiču je postal najznamenitejši obsojenec v Jugoslaviji, v obeh hrvaškega ljudstva, vseh katoličanov Jugoslavije in vsega svobodoljubnega sveta pa junak in trpin za pravico. To je dokazal tudi njegov pogreb v zagrebški stolnici, kjer počiva ob strani svojih predhodnikov na nadškofijskem prestolu. Njegove posmrtno ostanke na mrtvaškem odru v stolnici je počastilo nad 100.000 ljudi. Pogreba so se udeležili tudi diplomatski predstavniki številnih tujih držav.

Dunajski kardinal dr. König, ki bi naj vodil pogrebne obrede, pa se je na poti v Zagreb težko ponesrečil z avtomobilom pri Varaždinu. Prepeljali so ga v tamošnjo bolnico in sedaj je že izven nevarnosti. Predvidoma bodo ponesrečenega kardinala dr. Königa prihodnji teden s posebnim letalom prepeljali na Dunaj. Jugoslovanska vlada je izrazila Avstriji svoje sočustvovanje ob tej nesreči.

gierungsparteien in Rom bezüglich Südtirol, warum billigt man ein solches Vorgehen nicht auch dort?

Zum Problem einer Kulturautonomie gehört gewiß auch die Bedachtnahme des Staates auf die kulturellen Belange und Notwendigkeiten der Minderheit. Ist denn auf diesem Gebiete auch nur das Geringste geschehen?

Ist es denn nicht auch ein wesentlicher Bestandteil einer Kulturautonomie der Gebrauch der eigenen Muttersprache vor Gericht und den Verwaltungsbehörden? Auch in dieser Frage geht das Minderheitengesetz vom 19. März 1959 über alle Anregungen der Minderheit hinweg.

In ausführlichen Memoranden und zahlreichen Eingaben wurden der Bundes- und der Landesregierung konstruktive Vorschläge unterbreitet; leider müssen wir festhalten, daß man alle unsere Vorschläge in den Tischnähten verschwinden ließ.

Gerade die jüngste Geschichte Europas aber zeigt, daß man die Lebensrechte von Volksgruppen nicht ungestraft mit Füßen treten darf.

Politični teden

Po svetu . . .

Potovanja politikov, znamenje nemira

Tudi minuli teden so državniki na Zpadu in Vzhodu potovali, ne iz radovednosti, da vidijo tuje kraje in tuje ljudi, ampak iz potrebe, da pred pomladjo, ki obeta precej razburjenja, kajti bliža se »sestane na vrhuncu«, utrdijo pozicije svojih držav in po možnosti zasejejo razdor v nasprotni tabor.

Italijanski državni predsednik Gronchi se je vrnil iz Moskve, kamor se je bil podal v upanju, da z lepimi besedami pregovori sovjetskega rdečega carja Hruščeva k popuščanju in pomiritvi z Zpadom. Toda Hruščev, ki zna sam sladko govoriti, je za lepe besede nedostopen, če te ne ustrezajo njegovim ciljem. Izkazalo se je, da je sovjetska vlada povabila Gronchija v Moskvo le zato, da ga z obljubami o povečanju trgovskih stikov pripravi do tega, da Italija odpove Amerikancem pravico do raketnih baz v Italiji, iz katerih bi mogle rakete z atomskimi bombami zadeti kateri koli cilj v Sovjetski zvezi. Čim pa je Hruščev videl, da Italija ne namerava zapustiti varnega zavetja Atlantskega pakta ter se podati v avanturo dvomljivo nevtalnosti, je postal brutalno odkrit in katoličanu Gronchiju enostavno priporočil, da naj stopi v komunistično stranko, dokler je še čas! Izkazalo se pa je tudi, da je Vatikan imel prav, ko je Gronchiju to potovanje odsvetoval.

Hruščev v Afriko in Azijo

Komaj je Gronchi odletel iz Sovjetske zveze, pa se je Nikita Hruščev odpravil na pot. Preko Sibirije se je podal v Indijo, da ondi vsaj nekoliko popravi slab vtis, ki ga je zbudila med azijskimi narodi, posebno pa v Indiji, napadalna politika komunistične Kitajske v zadnjih mesecih. Najhujše prestižne izgube je sovjetska vlada — in z njo svetovni komunizem — utrpela v Indiji, kajti kitajski poseg po obmejnih predelih te najvažnejše azijske države takozvanega nevtalističnega pasa je pokazal, da so komunistom lepe besede in načela o medsebojnem spoštovanju neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti ter nevmesavanja v notranje razmere, kot so bile pred leti proglašene na sloviti afriško-azijski konferenci v Bandungu, samo pesek v oči navnežem, ki jim še verjamejo.

Sovjetski zvezi pa naraščajoča moč Kitajske ne gre v račun, zato je pokazala z več dejanji, da kitajskih napadalnih podvigov proti Indiji ne odobrava. Proslave ob 10-letnici neodvisnosti Indije se je udeležil sam sovjetski državni predsednik Vorošilov, da Hruščevu, svojemu dejanskemu gospodarju, pripravi pot. Različna politika Moskve in Pekinga do Indije kaže, da med obema velikima komunističnima »bratoma« ni vse v redu ter da se razpor celo pogloblja, kljub zunanji slogi.

Sovjetska zveza je končno morala nekaj podvzeti v Afriki in Aziji, kajti predbožično potovanje ameriškega predsednika Eisenhowerja je s triumfalnimi sprejemi pokazalo, da sovjetska propaganda proti ameriškemu »imperializmu« izgublja na učinkovitosti, ne toliko zaradi morda spretnejše ameriške politike, ampak spričo dejanskega komunistično kitajskega imperializma.

Dočim so predsednika Eisenhowerja v decembru sprejeli špalski milijonski množic, pa je Hruščev bil deležen bolj hladnega, uradnega sprejema. Le 300.000 ljudi ga je prišlo gledat, bolj iz radovednosti kot iz simpatije.

Boj za tržišča

V zadnjem času je Indija, ki namerava v prihodnjih petih letih izvesti temeljito industrializacijo, postala torišče, na katerem tekmujejo gospodarske velesile za to bodoče tržišče, ki šteje 400 milijonov odjemalcev. Tako je Eisenhower ob svojem obisku zagotovil indijskemu ministrskemu predsedniku Nehruju ameriška posojila in Hruščev je ob svojem prihodu v New Delhi takoj privlekel iz žepa posojilno pogodbo za poldrugo milijardo rubljev (9 milijard šil.). Ogledal si je tudi neko železarno, ki jo grade sovjetski strokovnjaki. Poleg tega pa gradijo podobne obrate tudi nem-

ška firma Krupp v sodelovanju z avstrijskim podjetjem VOEST, jugoslovanski strokovnjaki pa grade dve elektrarni. Tudi Avstrija je dala Indiji za naše razmere znatno posojilo 20 milijonov dolarjev.

Sovjetski poseg po Afriki

Po obisku v Indiji se bo Hruščev podal v Birmo, Indonezijo in Afganistan. Kasneje pa namerava obiskati še Afriko ter je že sprejel vabilo Seku Tureja, predsednika Nove Gvineje. Na listi njegovih afriških obiskov pa se nahajajo še Ghana, Liberija in Abesinija.

Afrika in Azija kljub sedanjim revščini in nerazvitosti postajata v gospodarskem pogledu za Zpad zelo zanimivi, kajti mlade države, ki so tam nastale, pristopajo k izgradnji svojega gospodarstva, posebno industrije. Morda že v nekaj letih, gotovo pa v nekaj desetletjih, bosta ta dva kontinenta, ki štejeta skupno 1 milijardo in 800 milijonov prebivalcev, postala veleodjemalca ameriške, evropske in sovjetske industrije, ki se tudi vedno bolj širijo in potrebujejo nove trge za prodajo svojih proizvodov. Dalekovidni gospodarstveniki v Evropi in Ameriki zato pritisakajo na svoje vlade, da ukrenejo vse potrebno za vključitev v ta razvoj. Temu namenu je služilo nedavno potovanje ameriškega bankirja Dillona, gospodarskega svetovalca zunanjega ministrstva Združenih držav, na vzhodu pa se je Hruščev sam spremenil v trgovskega potnika.

Od učinkovitosti gospodarskih ukrepov v prid nerazvitim državam bo pa končno tudi odvisen politični položaj v Afriki in Aziji. Dvoboj med rubljem in dolarjem je obenem dvoboj med svobodo in diktaturo.

. . . in pri nas v Avstriji

Občni zbor OeVP je potrdil vse

Slavnostna dvorana cesarskega dvora (Hofburg) na Dunaju je bila minuli teden glavno pozorišče avstrijske notranje politike. Ondi se je minuli četrtek zbralo nad 300 delegatov Ljudske stranke iz vseh zveznih dežel, da izvolijo novo strankino vodstvo. Volilna lista je bila samo ena in ta je bila seveda potrjena. Dosedanji načelnik stranke in zvezni kancler ing. Raab je pod ne baš povsem »prijateljskim« pritiskom svojih strankarskih prijateljev končno sklenil, da preda vodstvo stranke v mlajše roke, sam pa ostane še vnaprej zvezni kancler, to je šef vlade. Po težavnih poga-

Na Koroškem

Volilna vročina nekoliko pojema

po nekaterih prvotnih ostrinah. Minuli teden so tudi socialisti prišli na dan s svojo kandidatno listo, ki pa ni prinesla nikakega presenečenja in tudi ne novih obrazov. Tudi socialistični volilni proglaš ne vsebuje nič novega in izgleda, da je v minulem tednu strankarske propagandiste fantazija in iznajdljivost pustila na cedilu. Zato se je pa povečala rokodelska vnema. Ena stranka obtožuje drugo, da njihove skupine nočnih vnetežev prelepljajo lepake nasprotnika in izgleda, da bo poraba moke za lepilo v teh tednih zdaleka prekašala običajne potrebe.

Na čelu socialistične liste je zopet deželni glavar Wedenig, za njim pa Krasnig, in vrsta dosedanjih mandatarjev. Očividno je stranka zadovoljna z obnašanjem svojih mandatarjev v minuli poslovni dobi, če pa so tudi volilci istega mnenja, se bo pokazalo šele po 6. marcu.

Socialistom se gre, da ohranijo svoje dosedanje posestno stanje v deželnem zboru, ki jim s pomočjo edinega komunističnega zagotavlja absolutno večino ter popolno oblast, vsaj v zadevah, ki jih oni smatrajo za važne. In to kljub tristranski koaliciji, ki si deli oblast v deželi (SPOe, OeVP in FPOe).

OeVP si pa prizadeva, da bi pri teh volitvah k svojim 12 mandatov pridobila še trinajstega, kar bi ji prineslo še eno mesto v deželni vladi, a ne ve prav, kako bi prišla do potrebnih glasov. Vsake volitve pač imajo svoje neznanke in skrivnosti ter so zaradi tega zanimive.

»Svobodnožem« (FPÖ) ni treba iskati kakih novih gesel, ker stara vlečejo najbolj-

janjih je bilo sestavljeno potem novo vodstvo, ki je zopet kompromis med Raabovo »staro gardo« in »mladimi reformisti«, ki pa po starosti tudi niso več mladeniči, kajti novi načelnik stranke dr. Gorbach je star 62 let in star politični praktik. Med politično mlade pa je treba prišteti novega generalnega tajnika dr. Withalma, ki izhaja iz katoliških krogov.

Novi načelnik stranke je takoj pokazal, da namerava vtisniti stranki odločnejšo linijo v politiki, obenem se pa lotiti reorganizacije stranke. V vodilnih krogih OeVP so po bridkih izkušnjah zadnjih volitev prišli do spoznanja, da so pri štetju glasov vsi enaki, to je glasovi bogatinov in revežev. Zato ima izvolitev dosedanjega generalnega tajnika stranke dr. Maleta za načelnika stranki priključene Delavske in nameščenske zveze (ÖAAB) namen, da tej organizaciji, ki je v preteklosti bila nekaj privesek »Gospodarske zveze« (Wirtschaftsbunda) iste stranke, podeli vplivnejšo vlogo, kajti le s pridobitvijo delavskih in nameščenskih glasov more OeVP izboljšati svoje položaje. Zaradi stalnega zapostavljanja kmečkih interesov pa je v zadnjih letih celo marsikateri kmet bil nezadovoljen s svojo stranko, ki je preveč popuščala zahtevam socialistov v prid delavcev po velikih industrijskih središčih, seveda kot vedno na račun kmetov. Zato si tudi Kmečka zveza (Bauernbund) v novi konstelaciji prizadeva priti do večje veljave in upa preko strokovno sposobnega kmetijskega ministra ing. Hartmanna doseči večje upoštevanje kmečkih interesov. V svoji prvi javni izjavi je dr. Gorbach dejal, da bo OeVP sicer spoštovala od njegovega prednika sklenjeni koalicijski pakt, vendar si bo njegove določbe v praksi nekoliko drugače tolmačila. Priznal je sicer, da je koaliciji poleg mnogih senčnih stvari treba priznati tudi marsikaj dobrega, vendar novo vodstvo OeVP ne smatra koalicije za nepremakljivi temelj svoje politike.

Spričo novega stanja je prišlo do sprememb tudi v koalicijskem odboru, to je v odboru, ki pravzaprav vlada Avstrijo. Dočim so na socialistični strani ostali na svojih mestih stari možje, bosta pa OeVP odšle zastopala poleg ing. Raaba novi načelnik stranke dr. Gorbach in generalni tajnik dr. Withalm, dr. Maleta pa ostane v njem, vendar v novi funkciji, to je kot načelnik ÖAAB. Po pravilniku tega odbora pripada predsedstvo tega odbora dr. Gorbachu. V tej funkciji bo imel zadosti priložnosti, da uveljavi svoje poglede, v kolikor seveda politična realnost ne bo močnejša od njegovih želj.

Njihovo glasilo se je v zadnji številki bridko pritoževalo nad »strogostjo« sodišča v Kölnu, ki je po našem in tudi po mnenju zapadnonemškega demokratičnega tiska nacistične mazače kljukastih križev premilo sodilo. Se zame, brez napadov na Slovence pri njih ne gre.

Zelo aktivni so postali zadnje čase tudi komunisti, ne le med Slovenci, ampak tudi po večjih obratih, kjer delavcem predsedata gospostvo že v pomeščanjenih socialističnih sindikalnih funkcionarjev.

Samotni popotnik

Kot vselej, tudi pri teh volitvah ne manjka samotnih popotnikov. Tako je neki Max Erlacher vložil svojo listo v imenu neke »Nacionalno socialne demokratske stranke (NSAP — Nationale Soziale Demokratische Arbeiterpartei), ki se je pa takoj pomujal z izjavo, da njegova stranka ni istovetna z NSDAP. Mož je položil tudi predpisano kavcijo v znesku 10.000 šil., čeprav nima nobenih izgledov na izvolitev. To šalo si je možakar že večkrat privoščil s strankami z najrazličnejšimi imeni, vendar je vsakokrat dobil le nekaj 100 glasov, izgubil pa kavcijo. Kdo mu daje denar za take pustne šale, se ne ve. Spričo malih razlik med glasovi glavnih strank utegne tudi ta lista celo vplivati na izid volitev.

Sedanje sorazmerno zatiseje pa bo verjetno kmalu prekinjeno, čeprav najbrž ne z kakimi duhovitimi domisljicami, pa zato s kakimi toliko bolj hrupnimi podvigmi. S svojimi najmočnejšimi topovi bodo vse stranke posegle v boj šele v zadnjih dneh volilne bitke.

SLOVENC

doma in po svetu

Prešernove nagrade 1960

Kot vsako leto so bile tudi letos na 111. obletnico smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna v Ljubljani, podeljene posebne nagrade zaslužnim kulturnim delavcem.

Letošnji Prešernovi nagradenci so:

Fran Albrecht, gledališki kritik, pisatelj, prevajalec in esejist, za življenjsko delo. Riko Debenjak, akademski slikar za svoje ustvaritve v letu 1959. Ta umetnik, ki je preko grafične prišel v slikarstvo, se močno oslanja na slovenske folklorne motive ter jih umetniško oblikuje. Stojan Batič, kipar, za plastično skupino »Rudarji«. Egon Kunej, glasbeni pedagog in ravnatelj Glasbene šole v Celju, za svoje vzgojno delo. Kot prevodnja je izoblikoval vrhunski zbor, s katerim je uspešno gostoval tudi v tujini (Trstu, Avstriji, Belgiji in Nizozemskem). Na mednarodnem festivalu pevskih zborov na Angleškem leta 1957 je njegov zbor zasedel prvo mesto. Dr. Srečko Brodar, univerzitetni profesor in največji strokovnjak na Slovenskem za paleolitiko, to je za najstarejše razdobje človeške kulture na zemlji, za študijo »Črni kal, najstarejša novopaleolitska naselbina v Slovenskem Primorju«.

Prva slovenska pomorska proga okoli sveta

Slovensko brodarstvo podjetje »Splošna plovba« v Piranu namerava v kratkem uvesti prvo redno tovarno-potniško progo, ki bo iz svojega izhodišča slovenskega pristanišča Koper, obkrožila ves svet. Na svoji poti bodo ladje splošne Plovbe pristajale v Reki, Baru (Jugoslavija), Beirutu (Libanon), Port Saidu (Egipt), Karačiju (Pakistan), Madrasu (Indija), Rangunju (Burma), Singapuru (Malajski polotok), Djakarti (Indonezija), Honkongu (britanska kolonija na obali Kitajske), Manili (Filipini), Kobeju, Osaki in Jokohami (Japonska), San Francisku, Los Angelesu, Galvestonu in New Orleanu (USA), Havani (Kuba), Tangerju (Severna Afrika), Genovi (Italija), nato pa zopet v Beirutu (Libanon) ter Reki in Kopru. Odhodi iz Kopra bodo vsakih trideset dni. Po dograditvi prvega odseka pomolov za pomorski promet v Kopru, v tej luki promet stalno narašča in se zanjo vedno bolj zanimajo tudi tuje brodarke družbe, kar izpričuje rastoče število prihodov tujih ladij.

Nov slovenski kanonik v Gorici

Na mesto nedavno umrlega kanonika dr. Kjačiča je goriški nadškof msgr. Ambrosi imenoval preč. g. dr. Rudolfa Klinca, dosedanjega škofijskega kanclerja. Novi kanonik se je rodil leta 1912 v Vipolzah, v tistem delu Goriških Brd, ki so po letu 1945 pripadla Jugoslaviji. Po dovršeni gimnaziji je odšel na bogoslovne študije v Bologno in je bil leta 1937 posvečen za mašnika. Nato je v Rimu študiral cerkveni pravo na Lateranski univerzi ter si pridobil doktorat. Pokojni nadškof Margotti ga je imenoval za škofijskega kanclerja. Na tem odgovornem mestu se je zelo izkazal, ker je odličen pravnik, povrh tega pa obvlada oba jezika, ki sta v rabi v cerkvenem območju, to je italijansko in slovensko. Tudi goriška nadškofija je dvojezična. Povrh tega zna tudi nemško. Novemu kanoniku iskreno čestitamo!

Slovenec bo okrasil največjo italijansko ladjo

Na posebnem natečaju, na katerem so sodelovali najvidnejši likovni umetniki Italije, je slikar Lojze Spacal, po rodu tržaški Slovenec, dobil naročilo, da izdelata tri velike stenske (30 kv. m.) podobe za največjo, najmodernejšo in najbolj luksuzno italijansko potniško ladjo »Leonardi da Vinci«, ki jo grade sedaj v Genovi. Slikar bo začel z delom že v Trstu, spomladi ga bo pa nadaljeval v Genovi na ladji sami.

Trenutno razstavlja Spacal pet svojih del na »Štiriletni vsedravniki umetniški razstavi« v Rimu, ki slovi kot ena izmed najbolj zahtevnih prireditelj te vrste. Spacal je lansko jesen z velikim uspehom razstavljal v dunajski »Secesiji« ter so mu avstrijski časopisi posvetili zelo ugodne kritike.

»Werther« v Ljubljani

Ljubljansko operno gledališče je pred kratkim nanovo naštudiralo to opero francoskega skladatelja Maasseneta o svetobolnem nemškem mladeniču, ki ga je ustvaril Goethejev genij. Režiser Debevec je predvsem polagal pažnjo na enovitost celotne predstave in posrečilo se mu je doseči harmonično, komorno celoto. Dirigent Leskovic pa je znal izvabiti iz partiture vse finese tenkočutne kompozicije. Glavne vloge so bile zaupane mlajšim močem, ki so vanje postavljena pričakovanja v skorajda presenetljivi meri uresničile; posebno Božena Glavakova kot Lotte Gašper Dermota kot Werther.

Mirko Javornik:

Stara zaveza pomaga ustvarjati novi Izrael

Med prvo svetovno vojno, katere važen del je potekal na arabskem polotoku, v Transjordaniji in Sveti deželi, je neki britanski major dobil zapoved, naj zasede strateško važno vas Makmas v Palestini. Častniku se je zadelo, da je to ime bral nekje v Svetem pismu. Ponoči je v šotoru začel brskati po Stari zavezi in je v trinajstem poglavju prve knjige Kraljev našel mesto, ki govori, kako so se Saul, Jonatan ter možje, ki so bili z njima, ustavili v Benjaminovi Gabaaji, Filistejci pa so se utaborili v Makmasu. Jonatan in orožar, ki je nosil njegovo opravo, sta se ponoči sama odpravila proti filistejskemu taborišču. Morala sta iti čez tesno sedlo, katero je na vsaki strani zagrajala čer, razklana v obliki zobovja. Ko sta Izraelca prišla čez prelaz na ozko ploščad, so se Filistejci prebudili ter bili prepričani, da jih je Saulova vojska obkolila. Nastala je velika zmeda in poplah, katero je izkoristil judovski vojskovodja ter napadel s svojimi silami. In tisti dan, pravi Sveto pismo, je Gospod rešil Izrael. Britanski major, ki je imel za naskok na Turke pri roki celo brigado, je hotel preskusiti strateško zanesljivost neznanih zgodovinarjev iz Stare zaveze. Najprej je šel na ogled sam, nato je ponoči poslal čez sedlo samo četo svojih vojakov. Ko se je zdanilo, so presenečeni Turki, podobno kakor nekaj tisoč let pred njimi Filistejci, mislili, da je Makmas obkoljen, ter se naglo umaknili...

Takih zgodb, v katerih je Stara zaveza pomagala reševati sodobne strateške naloge, bi bilo mogoče navesti še več iz knjig slovitega angleškega polkovnika Lawrencea »Vojna v puščavi« ter »Sedem stebrov modrosti«. Iz njih postane človeku jasno, zakaj je biblija danes najbolj brana in iskana knjiga v Izraelu. Sveto pismo je Judom v lastni državi kot priročnik za iskanje izgubljenih virov bogastva in pozabljene možnosti vseh vrst še važnejše, kakor pa jim je bilo v stoletjih bregnanstva pomembno kot duhovna opora ter ohranjevalec njihovega narodnega in verskega izročila. Njegova zanesljivost je dokazana.

Vse do začetka načrtnega priseljevanja Judov v Palestino po prvi svetovni vojni je vladala splošna sodba, da ta dežela nima nobenih kovinskih ležišč. Ameriški rabin Nelson Glueck, strokovnjak za biblično arheologijo na judovskem vseučilišču v Cincinnatiju, pa je mislil drugače. Že zgodaj je postal pozoren na sedmo poglavje prve knjige Kraljev v Stari zavezi, kjer je med drugim pisano, da je stavbenik Hiram napravil Salomonu za tempelj nešteto svetih podob iz bleščečega bronu. Vlivali so jih v glino na Jordanski planjavi... Glueck je vedel, da je beseda bron le napačno prevedena označba za baker. Če so v Sveti deželi kdaj bili rudniki, iz katerih je Salomon dobival baker, je bila več ko tri tisoč let izgubljena sleherna sled za njimi. Rabin pa je bil trdno prepričan, da je

baker v Palestini bil in da mora še biti.

Več ko dvajset let je iskal za njim po dolini Jordana in po Negevski puščavi. Leta 1934 je kopal nekaj kilometrov južno od Mrtvega morja. Pri tem je prišel do kraja, ki so mu Arabci včasih pravili »Bakrena razvalina«. Začel je kopati še tam ter kmalu našel razvaline velike topilnice, posute z ostanki bakra. Nekaj južneje je odkril še sedem takih bakrenih plavžev. Tam blizu so bili slavni Salomonovi rudniki, ki si jih nista izmislili Haggardova pisateljska ali koga drugega filmska domišljija, marveč so za vlade velikega judovskega kralja v resnici obsojali.

Štiri leta kasneje je Glueck odkril ob Akabskem zalivu največje industrijsko središče starega judovskega kraljestva, čigar jedro so bile spet topilnice in čistilnice za baker. Postavili so jih v globokem, ozkem usadu med razdrapanim skalovjem, da so lahko za podpihovanje ognja v plavžih iz-

koriščali siloviti prepri, ki neprenehoma vleče od morja na planoto. Tudi tja je rabin našel pot natanko po Svetem pismu, kjer je bral, da topilnice v Ezion Geberju leže blizu Elotha na bregu Rdečega morja, v Edomski deželi.

Po teh Glueckovih ugotovitvah so se spravili na delo strokovnjaki, ki so na kraju pozabljenih Salomonovih rudnikov, od katerih je ostalo samo ime, našli ležišča, ki bodo nastajajoči palestinski industriji dala najmanj tristo tisoč ton čistega bakra. Danes je vse tisto področje en sam rudnik, kjer mrgoli strojev in ljudi, ki vihte krampe in lopate. Kjer koli nalete na obilno ležišče, najdejo ostanke o delu Salomonovih inženirjev in kopačev, ko da so komaj včeraj nehali. In v dokaz, da je Sveto pismo imelo prav, so na vrata v ta rudnik pribili napis z besedami iz Biblije, ki pravijo, da je Gospod pripeljal Izraelce v deželo, katere kamenje je iz železa in iz katere hribov je moči kopati baker...

(Dalje prihodnjič)

Srečanje s kardinalom Stepincem

(Piše Alojzij Vauti, župnik selski)

V sredo 10. febr. je radio širom sveta razglasil vest, da je v Krašiču na Hrvaškem, v svoji rodni vasi, umrl kardinal, nadškof zagrebški dr. Alojzij Stepinac. Imel sem priliko ga osebno spoznati, še predno je dosegel škofovsko čast.

Leta 1926 je po posredovanju g. Toneja Mlinarja prišel v Sele na zdravljenje Pavao Srketič, takrat kaplan v Maču v Hrvatskem Zagorju. Bolehal je na pljučih in živcih. Bival je v Selah od maja do oktobra in si zdravje precej izboljšal. Bil je blaga duša. Vezalo naju je srčno prijateljstvo tudi še po njegovem odhodu. Postal je župnik v Krašiču. Tam sem ga dvakrat obiskal.

Menda je bilo v septembru 1932. Sedela sva po večerji v jedilnici in kramljala. Kar potrka nekdo in v sobo stopi eleganten, vitez duhovnik. Bil je dr. Alojzij Stepinac, tajnik nadškofa Bauerja. Prišel je obiskat svojo mater, brate in sestre v rodno hišo. S svojim finim nastopom in visoko inteligentnostjo je name naredil močan vtis. Bil mi je zelo simpatičen. Govorila sta največ onadva o krajevnih zadevah, zanimal pa se je tudi zame in za naše razmere. Povabil naju je, naj ga naslednji dan obiščeva.

Res sva se povabilu odzvala in prišla v njegovo rojstno hišo. Stepinčevi so bili zelo premožni in živeli so še v zadruzi, t. j. oženjeni bratje s svojimi družinami so še kar nadalje bivali doma in skupno gospodarili v lepi vzajemnosti pod vodstvom najstarejšega. Mati je takrat še živela in bila ob obisku sina-duhovnika vsa srečna. Bila sva prijazno sprejeta in gostoljubno pogostočena. Popoldne se je Alojzij Stepinac že vrnil v Zagreb.

Moj prijatelj Srketič mi je potem pripovedoval zanimivosti o njem. Rojen 1898. študiral je gimnazijo, po maturi pa moral k vojakom in v vojno. Ujet na ruski fronti se je v ujetništvu prostovoljno priglasi za vstop v jugoslovansko legijo in je z njo prišel kot oficir na solunsko fronto, kjer so prebili avstrijsko-nemško fronto in sovražnika vrgli nazaj. Tako je konec leta 1918 prišel v domovino.

Študiral je agronomijo, da se doma posveti gospodarstvu, a Bog je zaokrenil njegovo življenjsko pot drugam. Odločil se je za duhovniški stan in zaprosil za sprejem v zavod Germanicum v Rim. Leta 1930 je bil tam po končanih študijah posvečen v mašnika. Nadškof Bauer ga je poklical za škofijskega tajnika k sebi. Tudi v tem je igrala usoda zanimivo igro.

Nadškof Bauer je bil prej kot profesor bogoslovja izvoljen poslanec v hrvatskem saboru. Tudi Stepinčev oče je bil poslanec, če se ne motim, pristaš stranke prava. Med Bauerjem in Stepincem je v saboru prišlo večkrat do ostrega besednega spopada, ker sta bila pristaša nasprotujočih si strank. Zdaj pa je Bauer kot nadškof imel ob svoji strani sina svojega nekdanjega političnega nasprotnika.

Mladi duhovnik je očitno kot tajnik bil škofu desna roka, da ga je ta hotel imeti za škofa-pomočnika. Že leta 1934, torej šele 4 leta duhovnik, je z 36 leti postal nadškof-koadjutor s pravico nasledstva in po Bauerjevi smrti njegov naslednik.

Njegovo delo in junaško trpljenje nam je znano. Ob njegovi smrti žaluje hrvatski narod kakor mi Slovenci ob izgubi škofa Rožmana. Naj se obema križ trpljenja spremeni v plačilo večnega življenja!

Novi letnik „Vere in doma“

Prva številka novega, 12. letnika „Vere in doma“ se je nekoliko zakasnila. Pa se je zato prikazala v novi, moderni opremi. Če naslovno sliko nekaj časa pozorno motriš, pa zapaziš v sredi okno kmečkega doma, ob njem pa molitvenik in rožni venec, simbola in izraza slovenske vernosti. Vsekakor bo pa urednik moral še razodeti umetnika in novo podobo podrobneje razložiti.

Novemu letniku je L. K. napisal topel in prepričevalen uvod. Človeka se radostno dojmi, da imamo na Koroškem tako večje pisce, ki znajo s tako lepo besedo in duhovito domisljico zagrabiti v živo.

Črtica Borka Slovenca „Prizor pod Peco“ je vzeta iz sodobne življenjske tematike pri nas. Mogli bi skoraj s prstom pokazati na takšne primere. S takšnimi literarnimi prispevki se revija spopriema tudi s sodobnimi problemi, kar še dviga njeno vrednost. Revija postaja aktualna.

Valentina Polanška, našega že priznanega pesnika in pisatelja, drugo nadaljevanje „Sosedovega ovčarja“ je podano občuteno in tudi priča, da zna pisatelj zagrabiti v živo sedanost. Prispevek obeta biti prirčna novelica.

Pisatelj Blaž Zaplaznik je zaključil prvi del „Marjinih gora“, vsestransko dokumentirane zgodovinske povesti. To je v našem slovstvu prva tovrstna povest, ki zajema vse naše zamejstvo od Trsta, Gorice in Čedadu preko Režijanov do Koroške in prikazuje takratno našo narodno in kulturno ter socialno podobo, in to po možnosti celo v tedanji govorici, ki se je ohranila v stari molitvi in narodni pesmi. Tudi način podajanja je svojski, kolektiven, saj skoraj vedno nastopajo skupine in se šele v njih javljajo junaki in junakinje. Ob koncu je vse napeto. Ugibaš, kaj bo z goriško grofici Aleto; ali bosta obiška grofici Ziva in ženeški grof Berthold res postala zaročena; ali bo rebrški mladi Ulrik kmalu privedel svojo nevesto, žensko Agnezo, pred oltar; kako bo po smrti bolehnega koroškega vojvoda Henrika, ki mu je edina mlada hči Marjeta že poročena s češkim kraljevičem, z njegovo dediščino; kaj bo goriški umetnik sjar Mihael Požaral doživel na Rebrci; kdo neki bo novi oglejski patriarh... Skratka, pisatelj je povest vsestranski zaplet. Verjetno bo tudi drugi del prav tako razgiban. Taka dokumentirana zgodovinska povest odkriva iz bogate srednjeveške kulturne zakladnice marsikaj.

V novi številki „Vere in doma“ se tam proti koncu skriva tudi droben literarni prispevek „Atejeve citre“ Milke Hartmanove, ki je pravi biser. Tista snov bi bila vredna širše obdelave bodisi kot pesniški ciklus bodisi kot pretresljiva medvojna povest!

Pesmi so v tej številki le tri: Milke Hartmanove „Gmota“ ter Antona Kuchlinga „Večerni Ave“ in „V jutru“. Milkina „Gmota“ razodeva pesnico v dobrem impresionizmu. Sodobnemu vrvežu zna postaviti tudi kontrast. Pesem je vredna vzporednica Prešernovemu „Memento mori“. Kuchlingovi „Večerni Ave“ in „V jutru“ sta nastrojensko razmišljajoči religiozni pesmi, v katerih je že dobro viden pesnikov vzpon v izbiri motiva in bolj tehtne pesniške dikcije.

Tudi tokrat nas je prof. dr. Pavel Zablatnik razveselil z dragocenim zapisom koroškega trikraljevskega koledovanja. Morda bi nam poleg kraja, kjer je pesem doma, zabeležil tudi osebo, ki je pesem (Dalje na 4. strani)

FRAN ERJAVEC:

277

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Glavna sila južne armade se je zbrala dne 8. IV. v okolišju Trbiža. Obsegala je VIII. in IX. vojni zbor, ki sta štela skupno 46.777 mož, 6000 konj in 34.637 notranjeavstrijskih domobrancev (od teh je bilo pa 7904 sploh brez orožja in so jih zaposlili predvsem za utrjevalna dela in pri prevoznih). VIII. vojni zbor pod poveljstvom generala Chastlerja je tvoril desno krilo in vanj so bili vključeni tudi koroški ter velik del štajerskih domobrancev. Zavzel je črto od Gornjega Dravograda preko Ziljske doline do Kanalske doline (Trbiža), a od tod v Savsko dolino do Ljubljane je bil razvrščen IX. vojni zbor pod poveljstvom hrvatskega bana generala Guylaya, ki je tvoril desno krilo nadvojvodove armade.

Nadvojvoda Janez je šele dne 4. apr. 1809 zapustil Gradec, odšel v Ljubljano in od tod preko Celovca v Beljak, kjer se je dne 7. IV. dogovoril s Chastlerjem o poslednjih okrepkih za napad. Sovražne čete pod poveljstvom italijanskega podkralja, Napoleonovega pastorka Evgena Beauharnois-a, so štele tudi okoli 50.000 mož, deloma Italijanov in deloma Francozov, a bile so še čisto razpršene, tako da sta stali v Furlaniji le dve diviziji, kajti avstrijski napad je podkralja popolnoma presenetil.

Nadvojvodove čete so napadle že dne 9. IV. Da bi nasprotnika preslepil, je poslal nadvojvoda po Kanalski dolini le večji oddelek pod poveljstvom polkovnika Volkmana in dva manjša čez Ovčjo ves po dolini Re-

klatnice in iz Zilje čez prelaz Plöcken v dolino Bele (vsi trije oddelki so se potem združili pri Chiusaforte); glavne nadvojvodove sile pa so udarile čez Predil in v smeri na Čedad ter Gorico. Ker je bil nasprotnik popolnoma presenečen, so imeli Avstrijci kaj lahkega posla. Že naslednji dan so vkorakali v Kobarid, dne 11. IV. v Čedad in dne 15. IV. so se v Vidmu že združili z glavno armado tudi oni trije oddelki, ki so krenili s Koroške. Špričo velike premoči so Avstrijci potolkli še nezbrane francosko-italijanske čete najprej pri Pardenonu (15. IV.) in nato pri Sacilu (16. IV.) in pri Fontanafreddi, jih potiskali proti reki Mincio in želeli čimprej osvojiti še Verono. Zajeli so precej nasprotnikov, a na drugi strani so tudi Francozi ujeli v Padovi tržaškega guvernerja in generalnega intendanta nadvojvodove armade, Koroška grofa P. Goessa z važnimi dokumenti. O teh svojih zmagah je izdal nadvojvoda Janez tudi slovensko poročilo, v katerem je bilo rečeno: »Namestni Kralj je francoze vodil; konec boja je bil sa nas tako srezhen, da se francoz ni mogel sa vodo Livenzo ustavit, ampak da je s' vso naglizo sa potok Piave beshal«. In na drugem mestu je nadvojvoda trdil, da »se je po krvavimu ruvanju skozi dva dni clo na naš dobičik obrnil«.

Poslednji svoj uspeh je nadvojvoda dosegel dne 29. IV. pri Caldieru blizu Verone, toda že isti dan je prispel iz avstrijskega glavnega stana sel z novicami o porazih na severnem bojišču (na Bavarskem) in s poveljem, da naj odhiti južna armada takoj nazaj pomagat reševati Dunaj. Tako je nastopil nadvojvoda Janez dne 1. V. svoj usodepolni umik od Adiče, ki se je pa spričo neprestanih, medtem že osredotočenih francoskih sil spremenil skoraj v razsulo. Podkralj Evgen ga je namreč zasledoval s štirimi divizijami in v manjših spo-

padih neprestano drobil njegove sile (n. pr. pri Montebellu, Olmu, Tavernellu, Bassanu, Trevisu i. dr., zlasti pa še v večji bitki ob Piavi, kjer so bili Avstrijci hudo poraženi).

VIII. vojni zbor generala Chastlerja (ta je bil po rodu Lotarinžan), ki je imel pred izbruhom vojne svoje glavno zbirališče v Celovcu, je bil ob izbruhu sovražnosti razporejen od Naborjeta po spodnji Ziljski dolini in po dolini Drave do Gornjega Dravograda. Že dne 2. IV. so vtihotapili na Tirolsko veliko množino letakov s pozivom na upor. Glavni avstrijski agent pri tem je bil tirolski begunec M. Teimer, ki je bil dne 5. IV. poslan iz Celovca na Tirolsko, da bi spodbujal ljudstvo v Pustem dolu k uporu. Dne 9. IV. zjutraj so pa vdrli prvi avstrijski oddelki (med njimi tudi vseh 5 koroških domobranskih bataljonov in z njimi celo sam škof Salm) iz Gornjega Dravograda in prispeli še isti dan v Lienz, a v Pustem dolu je že prejšnji dan izbruhnil upor tirolskih kmetov. Naloga tega vojnega zbora je bila, da z naglim napadom zopet osvobodi Tirolsko in s tem preko nje omogoči zvezo med južno in severno armado. Chastlerjeve čete so res kmalu pomedle z dotedanjim bavarskim gospostvom in dospele že dne 15. IV. v Innsbruck. Od tod je krenil Chastler čistit južno Tirolsko (oba gornjekoroška domobranska bataljona sta ob tej priliki zasedla Toblach in Cortino d'Ampezzo). Že nekaj dni po izbruhu sovražnosti so privedli v Celovec prve stotine bavarskih ujetnikov in jih poslali potem v Velikovec, a vso pot iz Celovca ni spregovoril noben Bavarec niti besedice z nobenim Avstrijcem, tako strupeno so sovražili svoje avstrijske »nemške brate«. Nadaljnje zajete bavarske vojske in uradnike so vodili potem na Koroško še vse naslednje dni, enako pa tudi še več francoskih (italijanskih) iz Italije. (Dalje prihodnjič)

PEČNICA

(† Janez Mikl)

V petek, dne 11. februarja je po dolgi in težki bolezni umrl ugledni kmet in lesni trgovec Janez Mikl, pd. Gašparč na Pečnici. Lani vigredi se je pri delu v gozdu težko ponesrečil in je moral več mesecev prebiti v bolnici. Ko si je že nekoliko opomogel, pa se ga je lotila zavrtna bolezen rak, ki ga je končno spravila v prezgodnji grob.

Pokojnik je bil vse življenje zaveden Slovenec in preudaren ter napreden gospodar. Tudi v trgovskih poslih je bil vseskozi poštenjak in je užival splošen ugled. Ljubil je našo domačo pesem in dolga leta je bil zvest cerkveni pevec. Udejstvoval se je tudi v javnem življenju in posebno v združništvu ter je bil odbornik domače posojilnice.

Njegov zakon z gospo Marijo je Bog obdaruil s petimi otroki, ki sta jih vzgojila v dobre kristjane in zavedne Slovence.

Pogreb minulo nedeljo je pokazal priljubljenost in spoštovanje, ki ga je užival pokojnik, kajti od blizu in daleč so prišli številni prijatelji in znanci, da ga pospremijo na njegovi zadnji zemski poti.

Žalni spreved je vodil domači g. župnik ob asistenci našega rojaka č. g. Gabruča, sedaj župnika v Pokrčah, ki se je ob odprtem grobu poslovil od pokojnika z v srce segajočimi besedami.

Cerkveni pevci so mu na domu in ob grobu zapeli vrsto žalostink, da se mu tako zahvalijo za njegovo dolgoletno sodelovanje pri petju v Cerkvi.

Težko prizadeti vdovi in otrokom ter ostalim sorodnikom izražamo naše iskreno sožalje, pokojniku pa bodi lahka domača zemlja, v kateri počiva. Pokoj njegovi duši!

ST. JAKOB V ROŽU

(Smrt Strdenovega Jozija)

Ko se je v petek, 12. t. m., zvečer razširila vest, da je umrl Strdenov Jozi, Gabriel Jožef, kar verjeti nismo mogli. Da bi umrl ta Jozi, fant od fare, mladi Strdenov gospodar, šele v svojem tridesetem letu, ki je še vse dopoldne delal v gozdu? Pa je bilo le res. Zadela ga je možganska kap, tako so ga prepeljali v bolnico, pa ni bilo več pomoči. Med vožnjo nazaj domov je umrl. Vse nas je zbolelo, kot velika nesreča je padla na nas! Kakšen udarec je bil šele za domače, ki so izgubili svojega mladega gospodarja, ki je toliko obetal.

Jozi je bil najstarejši od peterih Strdenovih otrok. Pepca, Tonči in Mili so že poročeni, Mici je v službi v slovenski gimnaziji v Celovcu in tako je sedaj, ko oče omaguje, zagospodaril Jozi in čakali smo, da kmalu privede tudi gospodinjo k Strdenu. Hiša je ugledna in spoštovana in zavedna in sedaj bo ta ugled še povečal Jozi. Bog pa je v svoji nam nerazumljivi dobroti drugače naredil.

Jozi je bil vedno priden delaven fant in da bi lažje gospodaril, je obiskal tudi kmetijsko-gospodarsko šolo v Tinjah. Bil je vedno vesel, dobre volje in je imel toliko vedrine, da je znal ljudi zabavati, da je bil okoli njega vedno smeh in zabava. Imel je zlato srce, v katerem ni bilo nobene zvijače, nobene hudobije, nobene jeze, ampak samo dobrota. Vir tega veselja je bila njegova čista mladost, združena z Bogom. Nedeljska maša mu je bila najsvetejša reč, redno je ob stanovskih nedeljah prejemal zakramente. Bil je tudi aktiven pri farni mladini. Najzvestejši in poštvovalen pa je bil kot igravec pri igralskem odseku farne mladine. Skozi 12 let je sodeloval skoro pri vseh igrah in imel vedno važne vloge. Kljub težkemu delu čez dan je točno prihajal k vajam, bil discipliniran, hvalečen. Kadar ni bil na odru, pa je zabaval igralce v garderobi. Strdenovi so vsi igralsko nadarjeni in je vseh pet otrok sodelovalo pri igrah farne mladine. Igral je tudi pri Miklovi Zali, kjer je Zalo igrala njegova sestra Mili. Pa ni le igral, ampak živel vernega kmeta, ki živi iz vere in ljubezni do domače zemlje in v svojega rodu in je pripravljen te najsvetejše svetinje, dediščino svojih prednikov, tudi braniti. V igri »Henrik, gobavi vitez« je igral romarja-Kristusa, ki je prišel ozdravit Henrika. Sedaj je prišel Kristus, da ga ozdravi za večno vseh bolezni in mu podari večni mir in srečo v Bogu.

Radi svojega zlatega srca, veselega značaja in dobrote je bil povsod priljubljen

Pri nas na Koroškem

in zato je njegova smrt vzbudila tako žalost. Njegov pogreb v ponedeljek, 15. februarja, je bil tako veličasten, da kaj takega že dolgo ne pomnimo. Izredno veliko je bilo moških in mladine.

Od domače hiše v Lešah do cerkve je spreved spremljal preč. g. Česen. Pogrebno mašo je imel in pokopaval domači g. župnik ob spremljavi domačega kaplana in preč. g. Silva Miheliča, več bivših šentjakobskih kaplanov, ki so Jozija radi imeli: preč. gg. Skorianz Martin, župnik v Svečah, Vinko Zaletel in Maks Mihor. Nagrobni govor je imel preč. g. Vinko Zaletel, ki ga je najbolje poznal. Pokazal je na zgled tega krasnega fanta, tako vernega in značajnega in kako naj v živi veni gledamo njegovo smrt. Kot režiser in v imenu

Kapli. Nastopil je pred prvo svetovno vojno na veliki pevski prireditvi v Celovcu pri Trabesingerju in dobil prvo nagrado. Bil je velik prijatelj domačega pesnika Lesičjaka. Skupaj sta prepevala. Lesičjak je zložil besedilo pesmi, Haderlap pa je komponiral lepo domačo melodijo.

Pevci, ki so zrastle v Haderlapovi šoli, so spoštovali njegovega naslednika Franceljna, ki se je trudil s cerkvenim zborom, kolikor so mu v starosti še dopuščale moči. Tudi v Železni Kapli je še enkrat poučeval tamburaše.

Bil je plemenitega značaja. Zvest je bil Cerkvi in duhovnikom, dušnim pastirjem, vestno je izpolnjeval svojo službo, bil pa je tudi zvest izročilom prednikov in slovenski materni besedi. Rad je prebiral Naš

Pustna prireditev v Št. Rupertu

s peštrim programom bo v dvorani Gospodinjske šole čč. šolskih sester v Št. Rupertu v nedeljo, dne 1. marca ob 2. uri popoldne.

Vse prisrčno vabijo gojenke Gospodinjske šole!

igralske skupine se mu je zahvalil za njegovo desetletno požrtvovalno sodelovanje pri vseh igrah na odru in v radiu. V imenu farne mladine se mu je zahvalil g. Hanzej Dersula, v imenu kmetijsko-gospodarske šole v Tinjah preč. g. Silvo Mihelič, en absolvent kmetijske šole v imenu Zveze absolventov in en zastopnik požarne brambke, katere član je tudi bil pokojni Jozi. Člani požarne brambke so imeli častno stražo pri krsti in so ga spremljali v sprevedu pod vodstvom g. Matija Wrulicha, pd. Mežnarja iz Podgorij. Pri hiši in med sprevedom je igrala domača godba, cerkveni zbor pa je zapel žalostinke pri hiši in na pokopališču.

Jozija je spremljala k zadnjemu počitku zastava Farne mladine s križem in krono. Za križanim Kristusom je Jozi zvesto hodil in sedaj je odšel po krono — nenadoma, toda pripravljen. Mlad, pa je izpolnil veliko let. Prepričani smo, da bo posredoval za našo mladino, da bi ostala tako požrtvovalna in idealna, in za svoje domače, ki jih je zadel težki križ.

Jozi je vedno rad prebiral »Naš tednik«, pa je zato prav, da se ga sedaj Tednik spominja in da bodo po Koroškem brali o njem.

Težko prizadetim domačim izrekamo iskreno sožalje!

Jozi, naj nam vedno zgled prelep sije tvoj, prosi pri Bogu za dom in narod svoj!
Počivaj v zemlji domači in na svidenje pri Bogu!

ŽELEZNA KAPLA — KORTE

(† Franc Roveretto)

V farni bolnici v Železni Kapli je umrl 1. februarja v 79. letu starosti zaslužni organist Franc Roveretto. Njegova mati je bila Pristovnikova v Kortah, oče pa je bil zidar. Nadarjenega fanta so dali v šolo. Kazal je posebne talente za glasbo. Obiskoval je šolo za organiste v Celovcu in v Ljubljani. V Celovcu je bil učencem znanega stolnega organista Lučovnika. Poleg glasbe se je še učil krojaštva in postal krojaški mojster.

Svojo službo je vršil v obirski župniji predvsem v svoji domači cerkvi sv. Križa v Kortah. Od tam je prišel kot cerkovnik in organist v Št. Tomaž pri Celovcu. Tam je deloval takrat goreči župnik Brabenec. Mladi organist je z vso vnemo poučeval pevce in se udejstvoval tudi v prosvetnem delu. Zbral je tamburaški zbor in ga šolal. Ta krepki tamburaški zbor fantov iz Št. Tomaža je nastopal pri slovenskih prireditvah v Celovcu in žel lepe uspehe. Pozneje je služil kot organist na Rebrci pri takratnem komendantu Janezu Spornu. Tudi v Selah je orgljal in pel v božjo čast.

Zadnjih 20 let svojega življenja je spet prebil v Kortah in v Železni Kapli, kjer je vršil službo organista. Bil je naslednik značnega slovenskega organista Franca Haderlapa, ki je nad 40 let vodil petje v Železni

tednik, Mohorjeve knjige in se v izobrazbi izpopolnjeval.

Zdaj počiva na božji njivi pri D. Mariji v Trnju, kjer je še pred letom dni, na praznik Brezmadežne 8. dec. 1959 poslednjikrat orgljal. Kar 30 pevcev se je zbralo in mu zapelo v slovo, domači č. g. župnik mu je izrekel toplo zahvalo za njegovo zvestobo v službi organista. Njegov značaj pa naj bo zgled naši mladini.

Vse svoje življenje je bil ljubezniv, varčen in skromen. Svoje prihranke je v oporoki zapustil Mohorjevi družbi, Dijaškemu domu, tiskovnemu skladu in Društvu za varstvo ptičev. Bog plačaj in počivaj v miru!

DJEKSE

(† Angela Jörg)

Dne 10. februarja smo pokopali Angelo Jörg, pd. staro Rožančinja. Dopolnila je 67 let. Eno leto pred prvo svetovno vojno je prišla k Rožancu. Tedaj je bila komaj 20 let stara. Živela je s svojim možem v srečnem zakonu 44 let. Pred skoro tremi leti ji je mož umrl.

Rožanc je ugledna kmetija trideset ure južno od Djekš. Leži na južnem pobočju predgorja mogočne Svinje planine. Sonce se s polno močjo upira v to pobočje. Vse je v bregu, a strmina ni prehuda. Tudi ni tukaj tako hudega vetra kakor zgoraj na Djekšah; zgoraj na višini ima veter veliko večjo moč. Pri Rožancu je bolj v zavetju pred mrzlimi severnimi vetrovi, ki vlečejo doli s Svinje planine.

Mož rajne Angele je bil Franc Sal. Jörg. Ko je bil gospod Franc Repnik za župnika na Djekšah, sta na god sv. Franciška Saleškega vsako leto skupno pri Rožancu oba Franciška praznovala svoj god. Matija, prednik Rožanca, Franca Jörga je bil duhovni oče rajnega dekana na Prevaljah, Mateja Riepla. Zato so 1. 1913 prišli poročat mladega Franca Rožanca in njegovo nevesto Angelo prevaljski župnik, pozneje dekan, Matej Riepl.

Omeniti je treba tudi, da je bila rajna Rožančinja Angela Jörg hčerka dješkega mežnarja Urbeja. Rajni Urbej Rozencopf je bil 40 let mežnar na Djekšah. Umrl je pred 25 leti (leta 1935). »Nedelja« je tedaj pisala, da je mežnar Urban Rozencopf bil navzoč, izvršujoč mežnarsko službo, pri 1200 krstih, pri 600 porokah ali vžalcah (pride od: vezati) in pri tisoč pogrebih.

Vsega je bilo pri Rožancu dovolj, samo nekaj je manjkalo, namreč otrok. Kmet potrebuje otroke. Komu naj izroči posestvo, če nima otrok? In kdo naj mu pomaga pri delu, zlasti dandanes, ko ni ljudi, ko vse beži v mesta? Zlasti na gorah, kjer vlada dvojni beg, namreč: beg z dežele in poleg tega še beg z gora. Marsikateri meščan je že zavidal gorjance, ker imajo tako lep mir, planinski zrak in višinsko sonce.

(Dalje na 8. strani)

Naše prireditve

VOGRČE

Farna igralska družina priredi v nedeljo, 21. februarja ob pol treh popoldne veseloigro v treh dejanjih:

»GASPER GRE NA BOŽJO POT«

v farni dvorani.

Vsi iz Vogrč in okolice prisrčno vabljeni!

ST. PRIMOŽ V PODJUNI

Katoliško prosvetno društvo »Danica« iz Št. Vida v Podjuni priredi v nedeljo, dne 21. februarja, ob pol 3. uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu veseloigro:

»MOČ UNIFORME«.

Prisrčno vabijo igralci!

GLOBASNICA

KUHARSKA RAZSTAVA.

ki jo priredijo udeležence kuharskega tečaja v Globasnici, je pri Šoštarju v nedeljo 21. februarja odprta od 9. ure zjutraj naprej. Popoldne ob pol 3. uri kulturna prireditev istotam.

Vsi vabljeni.

Katoliško prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 28. februarja ob pol 3. uri popoldne v Globasnici pri Šoštarju pustno predstavo z igro:

»LUMPACIJ VAGABUND«,

nakar sledi prosta zabava.

Vsi vabljeni.

DOBRLA VES

Farna mladina Dobrla ves priredi na pustno nedeljo, 28. februarja, ob pol treh popoldne (1/2 3) v farni dvorani v Dobrli vesi pustno igro:

»ŽENIN IZ AMERIKE«

Če hočete pozabiti za par ur resnost življenja in se pošteno nasmejati, pa pridite! Vabi vas farna mladina.

SMIHEL PRI PLIBERKU

V a b i l o

Katoliško prosvetno društvo v Smihelu vabi vse prijatelje poštene zabave na pustno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 21. februarja, ob pol 3. uri popoldne pri Šercerju v Smihelu. Na sporedu je šaloigra:

»LAŽI-ZDRAVNIK«.

Nastop domačega pevskega zbora, ter še drugi šaljivi prizori.

Pridite vsi od blizu in daleč, zagotavljamo vam pošteno razvedrilo.

O d b o r

RADIŠE

Slovensko prosvetno društvo na Radišah vabi na

pustno prireditev

v društveni dvorani v nedeljo, dne 21. februarja, ob pol 3. uri popoldne. Domači igralci uprizorijo veseloigro:

»UBOGI SAMCI«

V odmorih in po igri bomo predvajali slovenske plošče in drugo lahko glasbo.

Novi letnik „Vere in doma“

(Nadaljevanje s 3. strani)

zapela in povedala, in še datum, kdaj se je to zgodilo. Bralec v »Vere in domu« bi to nič ne motilo, marveč bi še kdo drug ponudil svoje »znanje« ali se oglašil, da je še kje drugod najti kaj podobnih pesmi in običajev.

Poleg slovstva in narodopisja je »Vera in dom« z novo številko začela objavljati članke o misijonarijih pri Indijancih, s škofom Baragom na čelu. Tudi to bo zelo poučno in vzpodbudno čtivo.

Številko pozivljajo ocene in vesti iz domačega kulturnega življenja in novice iz širšega kulturnega obzorja, ker je zelo zaželeno.

Tudi za zanke in uganke je v reviji dobro poskrbljeno v veselje mnogim.

Vsekakor je treba izreči priznanje uredniku prof. dr. V. Inzku, da s krogom že priznanih pesnikov in pisateljev in z mlajšo literarno generacijo dviga revijo leto za letom in postaja leta vedno bolj priljubljena doma in v tujini. V njej je odraz žive, vitalne domačije, zasidrane na dveh trdnih temeljih: na veri in domu.

M. T.

Šoferski kotiček

Prošnja v o-nim šoferjem

Napačno prehitavanje je smrtni greh po zapovedih o cestnem prometu. Biti le hip nepremišljen, lahkomišeln ali brezobziren pri prehitavanju drugih — in že je lahko težka nesreča rezultat sekunde nespameti. Že marsikateri šofer se je pošteno uredal pri ocenjevanju dolžine poti, ki jo je zahtevalo prehitavanje, ker je bila nazadnje pot prekratka in je vse preveč zaupal konjskim silam svojega motorja. Če je za prehitavanje premalo prostora ali prekratka razdalja do nasproti prihajajočega vozila, potem z nogo stran od pedala za plin! Uvrstite se spet lepo za vozilo pred seboj!

Na žalost v gostem prometu to ne bo vedno lahko, ker je že šofer za vami izpolnil prostor med vozilom pred vami.

Naša prošnja velja vsem vzornim šoferjem in se glasi: dajte takim »prehitavačem« možnost, da se spet vrnejo na desno stran ceste, če jim ni uspelo izvesti prehitavanja. Dajte jim dober vzgled, čeprav ne zaslužijo take vljudnosti! Morda jih bo to izučilo, da se prehitavanje že itak dovolj hitro vozečih vozil ne izplača, ker se ne pridobi prav nič na času temveč le izgublja na bencinu in povečuje možnost nesreče, ki je na cesti za vse že itak dovolj velika in pestra.

Izjava

V nekaterih časopisih so v zadnjih dneh bili objavljeni nestvarni napadi na KELAG. Glede vprašanja tarif električnega toka ter elektrifikacije še preostalih predelov so poskušali postavljati trditve, ki povsem nasprotujejo dejanskemu stanju in morejo spodkopati ugled KELAG-a kot deželne električne družbe.

To je napotilo predstojništvo KELAG-a k temu, da te neresnične trditve z vso odločnostjo zavrne. V naslednji izdaji KELAG-ovih poročil bomo k tem vprašanjem zavzeli stvarno stališče in pokazali dejanski položaj zadeve.

Koroška električna delniška družba se je vselej trudila — in to je s svojimi javnimi letnimi obračuni tudi dokazala — da si pridobi in ohrani zaupanje svojih odjemalcev toka. Predstojništvo družbe pa mora odločno nastopiti proti vsem tendenčnim poskusom, katerih namen je s pomočjo v zmotu zapeljivih poročil uničiti v širokih plasteh prebivalstva zaupanje, ki je bilo pridobljeno ob podpori iz vseh smeri.

Bilo bi prav gotovo v interesu vseh in tudi zaželeno, da bi tudi v volilnih dobah do gospodarskih podjetij, ki morajo služiti vsem slojem prebivalstva in predvsem gospodarstvu, prevladovala razsodnost in dejstva.

Predstojništvo

KOROŠKE ELEKTRIČNE DELNIŠKE DRUŽBE

KARNTNER ELEKTRIZITÄTS- AKTIENGESELLSCHAFT

Pretiravanje ni dobro

Gotovo je v neki meri potrebno in koristno pozimi zadelati hladilnik, da se motor hitreje segreje, kajti vožnja s pre malo segretim motorjem škoduje motorju. Toda tudi v tem pogledu je moč storiti preveč, kar pa spet ni dobro, kajti motor, ki se preveč segreje in nima možnosti ohladiti se na primerno temperaturo, tudi lahko utrpi škodo in okvare se kaj hitro poznajo. Nevarno ni toliko vrenje vode v hladilniku kot premočno razredčenje olja v motorju. Olje, ki je preveč segreto, ni več dovolj mazno. Če se vam bo kdaj zgodilo, da boste pozabili pravočasno spu-

Nov razvoj v perutninarstvu

Pomembne spremembe, ki jih nekateri označujejo za revolucionarne, se vršijo v naši kokošereji. Vedno večje povpraševanje po belem mesu nudi kokošereji izredne razvojne možnosti, ki se jih danes niti ne zavedamo v polni meri. V teku zadnjih let se je v Avstriji, pa tudi v drugih državah Srednje Evrope, posebno v Nemčiji in Italiji, potrošnja perutnine močno dvignila. Na prebivalca pride več kot še enkrat toliko zaužite perutnine kot pred leti. Danes poje vsak prebivalec po 2 kg belega mesa na leto. Možnosti tega razvoja ni moč prezreti, ker ponekod drugje pride na prebivalca že tudi 10 kg belega mesa na leto, v Združenih državah znaša ta kvota celo 14 kg. Seveda je tu perutnina mnogo bolj poceni kot pa boljši kosi telečjega mesa. Torej je le vprašanje cen, v koliko se bo dala tudi pri nas dvigniti potrošnja perutnine. Vzrejni in tehnični pogoji so vsekakor ugodni. Stalno se dviga število perutnine, deloma celo na rovaš staleža drugih domačih živali. Stalež kokoši je na Koroškem poskočil od leta 1950 od 425.000 živali na več kot 600.000 živali. Pri tem pa pride pri nas na prebivalca še vedno manj belega mesa na leto kot drugje. V vsej Avstriji znaša ta kvota 1,4 kokoši na prebivalca, dočim je na Nizozemskem ta kvota 2,5 in na Danskem skoro 6 kokoši na prebivalca.

V tej gospodarski panogi sedaj tekmujejo dve skupini proizvajalcev na trgu s perutnino. Prvo tako skupino predstavljajo naši dosedanji rejci perutnine, katerih glavni zastopniki so organizirani v perutninarskih društvih kot rejci, razmnoževalci ali lastniki valilnic. Oni dobavljajo osnovni material za masovno produkcijo jajc in mesa perutnine, kar je bilo doslej za kmetije postransko delo. Rejci in razmnoževalci delajo z gotovimi rasami, ki izhajajo iz domačih ras ali ki so jih pred desetletji uvozili in jih s stalno selekcijo

tako glede oblike kot storilnosti vedno bolj izboljševali.

Ti rejci so v zadnjem času dobili hudega tekmeca v velepodjetnikih, ki so se poslužili novih načinov vzreje in novih ras kokoši s pomočjo ogromnega kapitala in številna znanstvenikov. Na mesto čiste pasme stopa sedaj reja mešancev, ki dajejo posebno enakomerne in zagotovljene končne produkte. Seveda pa ti mešanci niso zmožni oplojevanja, ker se pri nadaljnji reji spet delijo in je treba zato vedno znova kupovati tem veleobratom izvirne živali iz medsebojno razplodbenih linij. To pa je nekaj za privatne rejce, ki si na ta način zagotovijo monopol. Ta sistem vzreje so najprej uvedli v Ameriki in ga na ogromnih farmah z milijoni kokoši uresničili.

V Evropi že imamo obrate, ki delajo z ameriškimi licencami. Skupaj s tvornicami krmil in prodajnih organizacij z modernimi napravami za konzerviranje, od jajca do zaklane in očiščene kokoši v hladilniku, obvladajo vse proizvodne stopnje in v vedno večji meri vplivajo na trg.

Na Koroškem se je zasedrala neka švicarska firma z imenom »Hybrida« in vzpostavila s pomočjo nekega avstrijskega industrijskega koncerna veliko organizacijo, ki kaže nove načine dela te vrste perutninarstva.

Tekma med obema omenjenima proizvodnima sistemoma še ni v popolnem razmahu. Brez dvoma bo odločilnega pomena, kdo bo v svobodnem tekmovanju ob izboljševanju kakovosti in znižanju stroškov v perutninarstvu najbolj zadovoljil želje konzumentov. Za naše perutninarje in rejce kokoši pa v teh razmerah še vedno velja pravilo, da ne smejo vreči puške v koruzo in povesiti glave. Pač pa morajo nevarnosti, ki jim grozijo, pravilno oceniti, ne da bi jih pri tem pretiravali ali podcenjevali.

Krompirjevo testo

Krompirjevo testo je na kmetih manj znano in vendar so jedi iz krompirjevega testa zelo tečne in okusne. Vsi vemo, da je v moki in krompirju veliko škroba, ki daje našemu telesu moč in toploto. Krompir vsebuje tudi popolno beljakovino, ki nadomešča potrošeno beljakovino v našem telesu. Množino beljakovine zvišamo z dodatkom jajca. Redilno vrednost povečamo, če pridenemo še maščobo. Iz tega sledi, da vsebuje krompirjevo testo vse tri glavne redilne snovi, ki jih mora vsebovati naša hrana, manjkajo pa mu rudninske snovi in vitamini, kar ima v obilici zelenjava. Zato pa k jedi iz krompirjevega testa prilagamo razne zelene solate in razne zelenjavne prikuhe. Pozimi, ko ni solat in zelenjave, jih nadomestimo s kislim zeljem, ki je zelo bogato z vitamini; jemo surovo, pridenemo mu le malo olja. Pri krompirjevem testu je važno, da vzamemo pravilno količino krompirja in moke; za izboljšanje pa pridenemo jajca in maščobo.

Kako pripravimo krompirjevo testo

Skuhaj krompir v oblicah, ga olup in pretlači skozi strojček. Pri tem pazi, da res ves krompir dobro pretlačiš in ne pušiš večjih kosov nepretlačenega krompirja, ker sicer testo ne bo enakomerno in ga ne boš mogla s pridom uporabljati.

Na 1 kg krompirja vzameš 25 do 30 dkg moke, 1 jajce, žlico maščobe in primerno soli. To rahlo in hitro zamesi, ne gneti predolgo, ker če predolgo mešiš, začne krompirjevo testo vodeneti, če pa testu prideniš preveč moke, bo jed trda in neokusna.

Krompirjevi štruklji

Rahlo zamešeno gladko krompirjevo testo razvaljaj za pol prsta na debelo in namaži z nadevom, zvij testo skupaj in ga

stiti žaluzijo s hladilnika ali odstraniti lepenko izpred hladilnika ter bo zavoljo tega začela voda v hladilniku vreti in motor slabše vleči, si ne belite glave, ampak ustavite voz, odstranite lepenko, oziroma spustite šaluzijo in vozite naprej v nižji brzini z večjim številom obratov, dokler temperatura v hladilnem sistemu ne pade na okoli 80 stopinj Celzija. Isto velja tudi za vožnjo v vročih poletnih dneh ali če vam prične zaradi vključitve napačne brzine vreti voda na vožnji v hrib.

zavitega v prtiču kuhaj pol ure v slanem krovu. Ko je kuhano, ga stresi na desko, razreži poševno za prst debele rezine — štruklje. Zložij jih na krožnik ali v skledo, zabeli s precvrtimi drobtinicami in daj s solato ali kislim zeljem ali kislo repo na mizo.

Nadev št. 1.: Razbeli ocvirkovo mast, precvri nekoliko drobtinic in s tem namaži krompirjevo testo.

Nadev št. 2.: Ostanke kuhane svinine drobno zreži. Posebej razgrej nekoliko ocvirkove masti, namaži z njo razvaljano krompirjevo testo, potrosi s svinino ali klobaso in zvij.

Nadev št. 3.: Zmešaj v skledi skuto z nekaj žlicami smetane, 1 jajcem, po potrebi dodeni še eno ali dve žlici drobtin.

Pečeni krompirjevi hlebčki

Krompirjevo testo, ki si mu dodala več jajc in maščobe, razvaljaj na prst debelo. S krapovim obodcem zreži hlebčke in jih na masti lépo rumeno popeci na obeh straneh. Pečene zložij na krožnik in postreži s solato ali zeljem.

Nadevani krompirjevi cmoki

Krompirjevo testo razvaljaj za dober nožev rob debelo, razreži ga v štirioglate krpe, v sredino krpe deni malo žličko nadeva, nato stisni ogličke skupaj in oblikuj cmoke. Skuhaj jih v slanem krovu, vro naj 15 do 20 minut. Kuhane odcedi, zabeli jih in daj s solato, kislim zeljem ali repo na mizo.

Če imaš ostanke suhega ali svežega kuhane mesa, ga drobno sesekaj. V kozici razbeli nekoliko masti, precvri drobno seskljano čebulo, zelenega peteršilja in malo strtega česna; prideni meso, 1 jajce, malo popra, nekaj žlic drobtin in toliko mleka, da je nadev dovolj gost. Namesto mesa vzameš lahko klobaso.

PRIJAVITE SE!

Pri kmetijskotehničnem izobrazovališču Koroške kmetijske zbornice v Celovcu bo 29. febr. do 5. marca za praktične kmetovalce tečaj o motorjih in traktorjih. Prijave za ta tečaj morajo biti oddane pisмено ali ustno pri Koroški kmetijski zbornici, Celovec, Museumgasse 5, do najkasneje 25. februarja. Ker je število udeležencev omejeno, se je treba takoj prijavit.

Varujmo čevlje

Za ohranitev zdravja je važna dobra obutev; zato bo vsaka gospodinja poskrbela, da bo imela družina zlasti za zimo dobre čevlje. Zaradi dežja, snega, vročine in vlage izgubijo čevlji na svoji prožnosti in ličnosti, postanejo trdi in nelepi. Da ostanejo čevlji dolgo časa lepi, usnje mehko in nepremočljivo, je v veliki meri odvisno, kako pazimo na nje ali kako jih snažimo.

Res je, da pri kmečkem delu čevlji hudo trpe, vendar se da tudi tukaj v marsičem pomagati. Kolikokrat vidimo čevlje ležati vse križem pod klopjo, pod posteljjo ali v kakem drugem kotu, vse zaprašene, zamazane, morda celo mokre; če pa so suhi, je usnje trdo. Če bomo tako ravnali s čevlji, bo treba kmalu novih.

Namen snaženja čevljev je napraviti usnje zopet lepo in mehko. Najvažnejše pa je, da jih osnažimo takoj, ko jih sezujemo. Blato odstranimo s trdo krtačo, nato namažemo s primerno kremo. Ko se nekoliko osuše, jih z mehko krtačo dobro zlikamo. Krema ni samo lepilo za usnje, temveč ga predvsem varuje vlage, prahu in blata. Kadar namažemo čevlje s kremo, moramo paziti, da mažemo tanko in enakomerno, ker se sicer nabere na usnju plast kreme, ki se posuši in strdi, čevlji postanejo hrupavi in grdi.

Kadar pa imamo čevlje zelo umazane in blatne, jih umijemo z mlačno milnico, da temeljito odstranimo iz vseh robov in kotičkov zadnjo sled blata. Dobro jih osušimo s krpo in še vlažne namažemo z mastjo ali oljem. A ne samo gornje usnje, temveč tudi podplate, tja do pete in rob med podplatom in zgornjim usnjem. Posebno pa moramo paziti, kadar čevlje sušimo. Najbolje je, če jih denemo na kopto ali pa natlačimo v vlažne čevlje časopisni papir. Papir popije vlago, čevlju pa da lepo obliko, da se med sušenjem ne zgrbanči in ne skrči. Če so čevlji zelo vlažni, moramo papir, ko je postal vlažen, premenjati.

Ne sušimo čevljev pri vroči peči ali na štedilniku! Prehuda vročina posuši usnje prehitro, da postane trdo in poka.

Ne stopajmo s čevlji na vroče, ne gasimo žerjavice s podplati in ne zapirajmo vročih vratov pri peči s čevlji!

Da bodo podplati trpežnejši, namažemo takoj nove z lanenim oljem ali toplo mastjo večkrat zaporedoma, da se prepojijo. Pa tudi sicer je dobro mazati podplate z oljem, ker jim s tem povečamo trpežnost.

Tudi za čevlje je potrebno imeti določen prostor, da se ne napraše. Če nimamo v omarah prostora, si napravimo na suhem prostoru police tako, da jih spredaj zagrnamo s primernimi zavesami. Pazimo, da bo prostor za čevlje dovolj zračen.

Čim skrbneje bomo ravnali s čevlji, tem dalje časa jih bomo imeli lepe in trdne.

Rože v spalnici, da ali ne?

Vprašanje, ali spadajo rože v spalnico ali ne, razlagajo na razne načine. Vsem modernim spoznanjem v brk še vedno prevladuje mnenje, da so rože v spalnici človeku škodljive, ker spečemu odvzemajo kisik. To mnenje je zelo staro in se prenaša od generacije na generacijo — kot dober nasvet.

Kako pa je v resnici s to stvarjo? Ali rože res motijo spanje? Ali morejo povzročiti boleznij? Ali naj vsaj čez noč ne stojijo v spalnici?

Mišljenje, da rože kradejo spečemu kisik oziroma da mu škodujejo, je stara vraža. Res je, da lončnice in rože v vazah dišajo tudi ponoči in pri tem porabljajo kisik. Toda količina kisika, ki ga rože za to porabijo, je tako malenkostna, da se o tem niti govoriti ne izplača. Tudi ni moč govoriti o povečanju količine ogljikove kisline v sobi, kjer stojijo rože. Brez skrbi imamo lahko v spalnici vse lončnice kot n. pr. elicijo, gumijevce, filodendron, aca-leje, planinske vijolice itd. Močno dišeče rože lahko občutljive osebe res motijo in jim celo povzročijo glavobol. Isto velja tudi za rože v vazah, ne samo za lončnice. Močno dišeče orhideje, šmarnice, španski bezeg, hijacinte in bele lilije pa res ne spadajo v spalnico!

Katere rože so lahko v spalnici, je torej odvisno od tega, kako posameznik prenaša njihov vonj.

Kaj pa film na vasi?

Po naših vaseh ne kažejo filmov samo v stalnih kino-dvoranah, marveč tudi po prosvetnih in gostilniških dvoranah v stranskih in manjših vaseh. Predvsem dvoje potujočih podjetij obiskuje redno te vasi. To sta Vojno-invalidsko društvo in Prosvetna zveza, oba iz Celovca. Izbira filmov, ki jih ti prireditelji kažejo na teh predstavah, navadno ni najboljša in za vzgojo preprostejšega ljudstva najprimernejša; večina teh filmov je starejšega izvora in kvaliteto nižje vrste. Zato so tudi bolj slabo obiskani.

Pri teh potujočih kino-predstavah je precejšnja težava tudi v tem, da je program naznanjen šele par dni pred izvajanjem. Zato je nemogoče pravočasno objaviti oceno Katoliške filmske komisije o vrednosti izvajanega filma. Vedeti namreč moramo, da ti filmi niso vedno dobri in bi bilo večkrat zelo potrebno, opozoriti vernike na njih kvaliteto.

»Svet na Kajžarju«

V teh dneh so vrteli po naših vaseh slovenski film: Svet na Kajžarju. Izdelalo je ta film filmsko podjetje »Triglav«, ki se je po vojni zelo razvilo in dalo na platno že precej dobrih filmov. V filmu se prikazuje življenje haloških viničarjev takoj po drugi svetovni vojni. Viničarski problem je bil eden najbolj perečih socialnih problemov že pred vojno, čeprav je tem revežem že takrat tako zvali »viničarski zakon« nekoliko olajšal življenje. Pa je prišel konec vojne in z njo uvajanje novega socialnega reda. Ker človeka, ki je lačen, ni treba hujskati k revoluciji, so seveda revni viničarji bili takoj navdušeni za »novo red, ki proglašajo: zemljo tistemu, ki jo obdeluje«. Do tukaj je film povsem sprejemljiv in tudi zanimiv, zlasti še, ker prinaša nekaj zelo lepih posnetkov iz življenja v haloških goricah. Ko pa film prikazuje prizore z župnikom ali bolje s karikaturo župnika, ki je prikazan kot ljudski zatiratelj, brez srca do trpečih, ki se masti s piškami, medtem ko številna družina strada, pa postane film navaden propagandni film, ki na neokusen in tendenčen način prikazuje povojne dogodke v Sloveniji. Tudi orisi vaških nasprotnikov novega reda so do skrajnosti neokusni; saj jim film pripisuje same zločine in popolno moralno izkvarjenost.

Gotovo bi bili veseli, če bi nam prireditelji postregli s kvalitativno boljšimi filmi in s tem bi slovenski kulturi veliko več koristili; tudi bi slovenskemu imenu na Koroškem z boljšimi filmi pomagali do častnejšega slovesa; pri slovensko zavednih ljudeh bi pa tudi našli več razumevanja. Večini koroških Slovencev je tuja učenost komunizma in ima duhovnika po tej vojni še v večji meri za svojega zvestega prijatelja in sotrpina.

Oj Marička, pleši...

Podal ji mladenič prelepi je roko in urno ta dva sta po podu zletela, ko da bi lahke perutnice imela, bila bi brez trupla okrog se vrtela, ne vidi se, kdaj da pod noga udar', plesala sta, ko bi ju nosil vihar.

(Povodni mož — Prešeren)

Vse mestne dvorane so že davno oddane in če je kako društvo zakasnilo in si ni pravočasno preskrbelo plesnih prostorov, se mora pač zadovoljiti z večjo gostilniško sobo ali pa se v tem pustu plesu odpovedati. Bolj ko se bližamo pustu, več plesnih prireditev je po dnevnem časopisu napovedanih. Zdi se, da nekatera kulturna in strokovna društva vidijo svoje poslanstvo izvršeno že s tem, da pripravijo čim razkošnejšo plesno prireditev v pustnem času.

Pa je že tako; plesalo se je in plesalo se bo. Je to družabna ustanova, katera ima mnogo privrženecv, a tudi nasprotnikov ji ne manjka. Navdušeni za ples niso le mladi ljudje; tudi mnogi stari se še kar radi zavrtijo. Sem nekoč obiskal staro ženko, ki je že več let bila priklenjena na posteljico radi ohromelih nog. Pa mi je v pogovoru o starih časih pripovedovala, kako je bilo nekoč na žegnanjih, ko so po blagoslovu šli na »brjar« ali plesni oder in veselo plesali do mraka, nakar je vsako pošteno dekle šlo domov. Pa je še privedjala: »Lepo je bilo in ni mi žal. Se bi se zavrtela, ko bi mogla.«

Nekateri mislijo, da so nasprotniki plesa samo duhovniki. Srečal sem že mnogo mladih ljudi, ki so izjavili, da sploh ne plešejo, ker se jim to norenenje zdi nespametno. Da je ples že marsikatero dekle naredil nesrečno in jo ne samo moralno pokvaril, marveč ji tudi uničil zdravje, tega ne more nihče zanikati. Zato povzročajo plesišča mnogo skrbi in preglavic ne samo duhovnikom, marveč prav toliko vestnim očetom in materam.

Kdaj smem, kdaj ne smem na ples?

Potemtakem ni tako lahko reči, ali je ples dovoljen ali ne. Saj moramo priznati, da je danes nemogoče ples izločiti iz družabnega življenja. Pravi čudodelnik bi bil tisti, komur bi se to posrečilo. Še več: rečemo celo lahko, da more ples nuditi resničen lehotni in umetniški užitek. Kdo bo odrekal na primer svetovno znanima Piji

in Pinu Mlakarju, da nista prava umetnika na plesnem odru!

Človeštvo je vedno in povsod plesalo. Nikoli pa ples ni bil tako splošna norost, kakor je dandanes. Pri starih narodih so bili v navadi verski plesi. Nekateri narodi imajo skupinske plesse; znan je posebno med južnimi Slovani kolo. Slovenci so včasih »rajali« in na Koroškem še danes imenujejo ples s tem imenom. Tudi ples v parih ni vedno obsojanja vreden, kakor na svatbah in drugih družinskih ali družabnih slavnostih. V Severni Ameriki imajo tudi Slovenci v cerkvenih dvoranah plesse, da se verni in pošteni fantje spoznajo z vernimi in poštenimi mladenkami in si iz njih vrst izberejo neveste, ne pa iz vrst drugoverk. Isto je tudi med katoliško diasporo med pravoslavni v Srbiji, da se tako prepreči, da se katoliška mladina ne zgubi med večinskim ljudstvom in ne postane povsem indiferentna.

Predno moremo povedati o plesu moralno sodbo, je treba pogledati, kaj ga sestavlja. Ples je umetnost, ubrano se gibati po taktu ali napevu. To ubrano gibanje telesa pa hoče nekaj povedati, izraziti. Samo gibanje po glasbi ali petju, če to ni na nedostojen način prikazano, bi ne bilo nič slabega.

Važno je vedeti, kaj hoče ples izraziti. So plesi, ki hočejo pokazati samo spretnost, gibčnost, mladost in veselje. Tej vrsti plesa bi ne mogli ničesar oporekati. So pa še drugi plesi, ki kažejo na čutno izživljanje ali nečista dejanja. Jasno je, da je treba take plesse obsojati in odklanjati, ker vabijo in napeljujejo plesalca na nekaj, kar je nedostojno, nemoralno in za človekovo dostojanstvo ponižujoče. Te plesse spremlja navadno dražeča »jazz« glasba in opolzko besedilo pesmi. Tako po večini ti plesi močno žalijo zlasti žensko sramozljivost. Že imena mnogih plesov razodevajo, da se človek pri njih ponižuje na stopnjo živali; zahtevajo tudi drže in gibe, ki se upirajo človekovemu dostojanstvu. Za vse, ki se udeležujejo takih plesov, veljajo besede: »Kdor se hoče zabavati s hudicem, se ne bo mogel veseliti s Kristusom.« (Peter Kriz.)

Ali naj grem na ples?

Pri nas na podeželju pa so najbolj udomačeni stari na pol ljudski plesi, pri katerih se plesalci v parih vrtijo držeč se z rokami. Za te plesse nekateri sodijo, da sami na sebi nimajo nič slabega (valček, polka). Toda s tem še ni rečeno, da so dovoljeni brez pridržkov. Upoštevati je namreč treba okoliščine, ki morejo vsako, tudi najnedolžnejšo zabavo spremeniti v slabo in pogubno. Vsak ples pa je že po naravi bližnja priložnost, ker neposredno približa dva mladostnika različnih spolov drug drugemu in to ob bučni glasbi.

Te okoliščine so reden in glede moralne vrednosti plesa odločujoč činitelj. Mnogo je odvisno od splošnega moralnega ozračja na plesišču, pa tudi od posameznih plesalcev. Važno je, kje, v kakšni družbi kdo pleše, na kakšen ples gre: na javni, gostilniški ples ali pa na ples v zaključeni resni družbi. Jasno je, da alkoholne pijače nevarnost večajo, ker odpirajo nagonom prosto pot. Maškeradni plesi so sami že vabilo za večjo drznost in nedostojnost, ker je plesalec zakrinkan. Tudi ni vseeno, kako so ženske na plesu oblečene in kako se vedejo. Dostikrat se to, kar se na plesu začne, po plesu domov slabo konča.

Ker je ples postal danes sestaven del družabnosti, ga povsem prepovedati ni mogoče; vendar pa mora vsak, ki se odloči za to zabavo, dobro premisliti, kako se bo obvaroval škode na duši in telesu, upoštevajoč okoliščine, ki spremljajo plesno zabavo.

Kaj sem jaz?

To je veliko in prevažno vprašanje. Vsak si mora biti na jasnem, kaj je in kakšna je njegova življenjska naloga. Prav posebno pa je to važno za mladega človeka, ki si šele utira pot v življenje. Če mu bo jasen cilj življenja, bo tudi z lahkoto našel pot in sredstva, ki varno vodijo do cilja.

Troje lastnosti naj loči mladega človeka od drugih: življenjska mladost, odločno krščanstvo in živa narodna zavest.

Mladost, polna življenja, je prva oznaka mladega človeka. To je doba navdušenja, ognja, velikih podvigov — pa tudi doba mnogih neumnosti. Koliko načrtov se porodi v mladem srcu in koliko gradov si gradi v oblakih? Na sama nerazumevanja in nasprotovanja zadene pri vsakem samostojnem koraku. In če se loti podjetja, vse zmaguje z glavami ali omalovažuje. Otročarija, brezglavost, zaletelost ali celo neumnost: to so ocene onih, ki se imajo za starejše in za modrejše.

Toda mlad človek ni malenkosten in gre preko prezira; saj ve, da mu je cilj visoko postavljen in da do njega vodi naporna pot. Brez vztrajnosti in nekoliko drznosti bo težko dosegel cilj. Za drzna dela pa je treba prave življenjske mladosti. Kadar gre človek osvajat svet, se oglašajo od vseh strani ljudje, svetovalci, ki samo mirijo, govorijo in opozarjajo na nevarnost ter priporočajo lagodno življenje. Povprečni ljudje vobče ne ljubijo odločnih in pogumnih. Toda jaz sem mlad! Zato se mi hoče širokega polja, nevarnih vzpetin, brezmejnih prostorov...

Biti kristjan je največja potreba časa, v katerem živimo. Sicer si v družabnih krogih s krščanstvom še lepšajo fasado življenja, toda globljih korenin ta vera pri njih nima več. Materializem je človekov pogled usmeril v zemljo in njene dobrine. Boga mu je zakril z oblubo zemeljskega raja: uživaj, dokler živiš; to je evangelij, ki ima toliko privrženecv tudi med krščeni.

Mlad človek pa hrepeni po višjem in lepšem. On noče biti žival in tudi ne navaden človek. Po veri in milosti je postal božji otrok! Kdor se postavlja s tem, da je pogan (ker pogansko živi in le telesu služi), naj le misli, da je samo zemlja in tvar, naj se le oklepa samo sedanjega življenja! Jaz pa ne tako! Jaz hrepenim po višjem, meni se hoče nebes. Jaz sem kristjan!

Narodnost je dobrina, ki nam je dana od Boga. Bog hoče, da smo živi in zavedni udje narodne skupnosti, ki je prava zakladnica duhovnih vrednot za pravilno rast mladega človeka. Kdor raste v narodno nezavednem okolju, tak se ne more razviti v vsestransko plemenitega in kulturnega človeka. Od narodno mlačnih ali celo odpadlih staršev je sicer prejel telesno življenje, toda tradicionalnih duhovnih dobrot je tak izkoreninjen otrok oropan. Morda še uporablja govorico očetov, a njenega bogastva se ne zaveda; zato je ne ljubi, marveč se je celo sramuje in jo ob vsaki nepriliki zataji...

Jaz pa hočem biti zvest v službi Bogu in zato tudi zvest v službi narodu. Hočem, da bo moje srce plemenito, zato se ne maram odpovedati svetim izročilom slovenskega rodu na Koroškem in na kulturo slovenskega človeka sem ponosen. Nikdar je ne bom izdal ali zatajil! Saj sem slovenske matere sin!

PRIKAZOVANJE STRAHOT NACIZMA ŠTUDENTOM

Na predlog tržaškega župana dr. Franzila je šolski skrbnik dr. Pugliarello poslal ravnateljem in učiteljem vseh učnih zavodov okrožnico, s katero jih vabi, naj mladini prikažejo zla dejanja nacizma in posledice njegove ideologije. Okrožnica vsebuje tudi nekaj odstavkov iz izjave, ki jo je glede tega dal prosvetni minister Medici. Šolski skrbnik priporoča, naj učno osebje šolarjem oboje primerno osvetli zlasti v luči načel o pravilni državljanski vzgoji.

Malo za šalo

Žena: »Povej, Janko, kaj bi storil, če bi jaz umrla in bi ti postal vdovec?«

Mož: »Isto kot ti, če bi jaz umrl in bi ti bila vdova.«

Žena: »Ti falot, prej si pa zmeraj trdil, da ne moreš brez mene živeti.«

Športni kotiček:

Rezultati avstrijskega hokejskega prvenstva

Do srede preteklega tedna še ni bilo gotovo, katero moštvo bo zasedlo drugo mesto na tabeli. Za to mesto sta namreč bila resna tekmeča inomoško moštvo in Kitzbühl-moštvo. Odločitev je padla v sredo zvečer v razstavnih dvoranah v Inomostu, ko je bilo moštvo Kitzbühl premagano z 8:4 po domačem moštvu, ki je tako zasedlo drugo mesto na prvenstveni tabeli.

Končna tabela letošnjega hokejskega prvenstva je:

1. KAC (Celovec)	10	10	0	0	76:12	20
2. IEV (inomoški zimskošportni klub)	10	7	1	2	111:19	15
3. EC Kitzbühel	10	6	1	3	90:41	13
4. SV Leoben	10	4	0	6	34:58	8
5. VSV (beljaški športni klub)	10	2	0	8	27:99	4
6. Union Wien	10	0	0	10	25:133	0

hrabro in požrtvovalno borili, kar nam povedo že rezultati. Tehnični vodja letalskega moštva iz Marvilla je po prvi tekmi izjavil, da je KAC najboljše moštvo, ki je gostovalo v tem oporišču. Rezultati: Neuenburg (S): KAC 11:3, Camp Marville: KAC 9:8, Camp Tenquin: KAC 8:4 in 7:2.

Kljub temu so celovski športniki svojemu moštvu, ki se je vrnilo minuli četrtek domov, pripravili slovesen in prisrčen sprejem v sejni dvorani mestnega magistrata.

Glavna počastitev državnega prvaka pa je bila v torek zvečer pred srečanjem KAC-a s švedskim prvakom Leksand v veselejmski dvorani. Povabljeni so bile razne koroške firme, da se ob tej priliki pokažejo in tako z nagradami izpričajo svojo koroško zavednost. Še vedno se namreč opaža, kako so druge zvezne dežele, zlasti pa Dunaj, nevoščljivi provincialni Koroški za to športno zmago.

Program prihodnjih tednov. 8. marca bo odigral KAC doma povratno tekmo proti reprezentanci vseh letalskih oporišč NATO, ki so sestavljena izključno iz kanadskih igralcev. Moštvo »Neuenburg« s tremi Kanadčani bo gostovalo v Celovcu 27. februarja.

Še nekaj rezultatov:

● Avstrija:Madžarska 4:1 (0:0, 3:0, 1:1). Igralci obeh reprezentanc so igrali zelo grobo in presedeli 40' na kazenski klopi. Celovčani niso sodelovali. — Nemčija B:Avstrija 7:1.

(Dalje na 8. strani)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MILO DOR:

Moja potovanja sem in tja na Dunaj

Pisatelj tega sestavka je po poreklu Srb iz Banata, ki ga je med zadnjo vojno usoda zanesla na Dunaj in je ondi ostal. V povojni dobi si je z vrsto novel in romanov v nemščini ustvaril sloves v vsem nemškem jezikovnem prostoru. V svojih delih opisuje in se v duhu pogosto vrača v svoj rojstni kraj, kjer je preživel mladost.

Nikdar nisem imel namena naseliti se na Dunaju. Moji srbski predniki so iz domačega, provincialnega Banata večkrat prihajali na Dunaj, da ondi navezujejo nove poslovne stike ali da se kratkomalo nekoliko pozabavajo. Zato je v moji rodbini prevladovalo mnenje, da je Dunaj — se razume z nekoliko razmaka za Budimpešto — najlepše, najprijaznejše in najživahnije mesto na svetu. Tudi jaz sem bil istega mnenja, dokler nisem nekega dne sam prišel na Dunaj. Pravzaprav sem bil takrat potoval v Prago in sem ostal samo tri dni na Dunaju, vendar so mi ti trije dnevi zadostovali, da sem svoje mnenje o Dunaju spremenil. Bil sem razočaran in čutil sem se svojim prednikom, ki so vedeli toliko lepega povedati o tem mestu. Meni se je zdelo grdo, še več, naravnost neznosno.

Bilo je poleti leta 1938. Pred stolnico sv. Štefana so korakali tropi hripavo kričeh oddelkov SA in na številnih trgovinah v središču mesta so bili namazani z velikimi, črnimi, grobimi črkami protijudovski napis. Nad mestom je ležalo soparno vzdušje, kot pred hudo uro. Prav nič me ni mikalo, da bi si v tako nevarnem in tako ogroženem mestu ogledoval umetnostno-zgodovinski muzej, opero ali Prater. Komaj sem čakal, da sem ga zapustil.

Moje drugo srečanje z Dunajem pet let kasneje, v poletju leta 1943, je bilo povsem drugačno. Potem ko sem bil izpuščen iz nekega taborišča v Srbiji, sem z mnogimi drugimi »tujimi delavci« potoval skozi pekel proti pravcatemu paradizu. Ponoči so bili naš vlak obstreljevali partizani in na neštevilnih brzovravnih drogovi ob progi so visele blede postave kmetov, ki so jih bile nemške kazenske ekspedicije iz maščevanja ali v zastrašitev pobesile.

Na Dunaju pa je izgledalo, kot da o katastrofah, ki so se dogajale nekaj 100 kilometrov naokoli, sploh nič ne vedo. Popolnoma nepoškodovano mesto se mi je zdelo kot otok miru sredi morilskega viharja. Bilo je sicer še videti uniformirance, toda kazno je bilo, da zdaleka niso več tako navdušeni kot leta 1938; bili so bolj podobni zbežanim uradnikom, ki se s skrajnim naporom silijo k opravljanju svojega neprijetnega in nekam nejasno opredeljenega posla. Se razume, da so vsi vedeli, da se tam zunaj dogaja nekaj strašnega, toda nihče ni hotel tega vzeti na znanje.

Takrat sem obiskal umetnostno-zgodovinski muzej (pozneje nikdar več), opero in Prater. Tam so pohajali vojaki na do-

pustu, Francozi, Grki, Čehi in mnogo deklet. Vsi so si prizadevali, da pozabijo to, kar jih pravzaprav tukaj pripeljalo skupaj. Nekajkrat sem tudi šel v Burgtheater in enkrat sem videl Calderonovo »Življenje je sen« v sijajni izvedbi, na katero se pa sedaj le še komaj spominjam. Spominjam se pravzaprav samo nekega igralca, ki je prišel gostovat iz Švice. Hodil je v razdrapanih cunjah po odru, roke je imel vkleknjene v verige in z rožljanjem verig je spremljal svoje govorjenje. Iztiskal je iz sebe neke mračne groznje proti nekemu zatiralcu, kar je očitno na vse občinstvo in tudi name naredilo globok vtis. Na koncu je bil mož deležen posebnega aplavza.

Čeprav sem bil prišel iz zapora, si nisem mogel predstavljati, da bi v tem mestu komu mogli natakniti verige. Tako dolgo, dokler se to ni meni samemu zgodilo.

Dne 10. septembra so me navezali na verigo k nekemu drugemu zaporniku in obadva odpeljali iz zaporov deželnega sodišča na Gestapo. Peljali smo se tisto nedeljsko jutro s cestno železnico. Stala sva na odprti ploščadi in dva agenta v civilu sta naju stražila. Hrepenече sva se ozirala po sprehajalcih in kavarnah, v katerih so gostje pili kavo in jedli maslene žemljice. Tudi cestna železnica je bila polna in mnogo ljudi nas je videlo. Toda midva nisva bila deležna aplavza. Midva tudi nisva govorila. Ljudje so gledali mimo naju, kot da tudi naju nočejo vzeti na znanje.

Tistega dne je bil Dunaj prvokrat bom-

Valentin Polanšek: ŽABE IN PEGE

Na zapadni strani Jozijevega doma je bila mlaka. Tam se je fant rad zadrževal. Zvedel je od odraslih, da so ponekod na svetu velike vode: reke, jezera in morje! Po teh vodah da plavajo čolni in ladje, ki so mnogo večje od Jozijeve hiše. To mora biti čudno! Ko pa je Joži v neki knjigi videl slike tistih čudes, se je odločil, da bo iz domače mlake naredil jezero.

Iz ute poleg hleva je izmaknil lopato pa motiko — in hajd na delo! Skopal je vse križem drage. Kar trepetal je od veselja, ko je po teh kanalih začela teči voda! V jami, kjer se je vsa voda stekala, pa je iz drnov in kamenja postavil nekak zid — in voda je bila zajezena. Kotanja se je kmalu napolnila, čeprav je voda tu in tam vdiralala skozi nasip. Vedno više in više je zidal, gladina nastalega jezera pa se je ši-

bardiran. Toda vse tiste mesece, ki sem jih bil prebil v zaporu, sem si ohranil v spominu sliko nedotaknjenega Dunaja, v katerem so ljudje kljub svoji času ustrezajoči zunanosti živeli nekje izven časa, v svetu, ki ga ni bilo več.

Dunaj v plamenih, kjer so Rusi in SS-ovci streljali eni na druge, se mi je tudi zdel le kulisa, predstava bolne domišljije. Zdelo se mi je, da mora te predstave kmalu biti konec in da bodo potem kulise in igralce takoj spravili v stran. In to — če nekoliko preskočimo čas — se je potem tudi zgodilo.

Rusom so se kmalu pridružili tudi zapadni zavezniki. Tudi v drugih deželah sem videl zasedbene čete: v Jugoslaviji Nemce in v Nemčiji Amerikance, Francoze in Angleže. Povsod so bili na prvi pogled zaznavni kot tujci. Se pač niso ujemali z okoljem. Toda na Dunaju je bilo drugače. Ne da bi se bili prilagodili, ne. Ampak niso bili tujci na prvi pogled. Še več: sploh, kot da jih ni bilo. Tudi njih Dunajčani niso vzeli na znanje. Občudujem sposobnost Dunajčanov, da stvari, ki jim niso povolji, s prirojeno vztrajnostjo enostavno ignorirajo, se obnašajo do njih, kot da jih ni.

Kmalu sem pa spoznal tudi senčno plat te lastnosti. Tudi jaz sem bil tujec. Tudi mene niso vzeli na znanje, čeprav sem z Dunajčani in njihovim mestom vred skupno preživel ne baš nepomemben kos zgodovine. Zelo so se čudili, da sem sedaj, kot je vse minulo, še naprej ostal tu. Pač nisem bil eden izmed tistih tujcev, ki prihajajo v njihovo lepo mesto s potno čekovno knjižico v žepu, da obiščejo umetnostno zgodovinski muzej, opero in Prater, temveč sem bil kratkomalo tukaj in sem hotel živeti tako kot oni, to se pravi malce delati in služiti denar in si privoščiti svoje (Dalje na 8. strani)

ri. Koliko težav, skrbi in dela je imel Joži, preden je ojačil z novim kamenjem, s koli in deskami tisti svojevrstni zid! Končno je našel rešitev v tem, da je napravil ob strani žleb za odvišno vodo, ki se je zdaj tam odtakala, ne da bi delala škodo.

Ko je Joži gledal svoj jez, je rekel: To je pravo jezero! Iz papirja, borovih skorij in desk je delal čolne in ladje, ob obrežjih pa je gradil hišice in nastajala so cela liliputanska naselja. Odvišna voda pri žlebu pa je gnala mlinček, ki je prav prijetno ropotal. Joži se je tudi pri tej igrači izkazal za nadarjenega mojstra.

Vse poletje, ob vsaki prosti urici je bil Joži poleg svojega jezera. A glej! Nekoč, ko je natančneje pogledoval v globino vode, pa zapazi čisto nepričakovane in nezaželene letoviščarje — žabe! Kako smelo so plavale po Jozijevem jezeru, kako oblastno

se oprijemale zasidranih ladij in čolnov, kako samozavestno regljale na obrežju! Jozija je posmuknila jeza, da je bil zelen ko kušar. Zoprne breklje, kdo je vam to dovolil! je zasikal skoz zobe.

Zdaj pa se je začela vojna ob Jozijevem jezeru! A žabe ne ujameš kar tako, posebno še v tako veliki vodi. Če sežeš za njo, se voda skali — in potlej je, kakor bi v temi muhe lovil. Ampak raztogoteni posestnik in samovladar jezera je hotel pregnati nadležne tujce. Ker v vodi ni dobil nobene žabe v pest, je segel po skrajnosti: predrl je nasip!

Ko pa je zginila voda, je zmanjkalo tudi žab. Poskrile so se v zaostalem glenu. A ena pa je bila toliko neprevidna, da jo je dobil Joži v roke. Nastavil je dolgo desko na kamen, tako da je ležala v ravnovesju. Na en konec te deske je položil potajeno žabo, na drugi konec pa je vrgel sila težak kamen. Hoj, žabo je vrglo v visokem loku v zrak! Spet in spet je frkala žabica v zrak. Ni ji pomagalo, da je še tako kazala rumenkasto-črni trebušček. Kaznovana je bila za ves žabji rod cele mlake! Gotovo bi bilo po nji, ko bi ne bila zaklcala sem od hleva Jozijeve mati: »Glej ga grdina, kaj se je lotil! — Pusti to!«

Joži je res nehal. Ko je bil zvečer v sobi, je mati povedala: »Nekoč je bil paglav, ravno tak kot si ti, ki je trpinčil žabe. Pa veš, kaj ga je doletelo? Žabe so ga obrizgale. Odsihmal je imel po celem životu vse polno tistih črno-rumenih peg!« Peg pa se je Joži bal — bolj kakor pa za svoje jezero! Zdaj je znova naredil jezero in žabe so smele biti v vodi.

Naslednji dan pa je bil Joži v šoli. Prvič je opazil, da ima sošolec Zanikrnov Lojzi ves pegast obraz. Prišle so mu žabe na misel, pa je šepetaje vprašal svojega soseda, ali so ga morda žabe obrizgale. Ta pa je bušnil v glasen smeh. Za njim pa Joži — in kar cela šola.

O groza, ta dan pa je bil učitelj tako kisel! Molčala sta Lojzi in Joži, ko sta bila vprašana, čemu da se smejeta. Zato pa sta morala v kot.

Ko je Joži tam po strani pošilil na Lojzija, se mu je zdelo, da vidi rumenkasto-črni trebuh velikanske žabe. Pa se mu je zopet kar samo od sebe zahihitalo — Lojzi pa jo je drobil za njim in spet vsa šola — zdaj pa še učitelj!

Prirodnost tega otročjega smeha je omehčala sicer strogega, a dobrohotnega šolnika. Sicer je Jozija k sebi in ga spet vprašal. Zdaj pa je fant vse od začetka povedal, od svojega jezera, nezaželenih žab, o materinih besedah, pa o Lozijevem pegastem obrazu. Pravil pa je tako zanimivo, da se je vse do solz smejalo. Tudi učitelj. Tako je tisti dan bilo lepo v šoli, da še nikoli tako. Joži pa je še navsezadnje postal ponosen na žabe v svojem jezeru.

JULES VERNE:

114

Potovanje na Luna*)

— Tako je, je odgovoril Michel.

— Potem počakajta. Zaradi vpliva, ki mu ne vem vzroka, skuša izstrelak obrniti svoje dno proti zemlji. Morda se bo njegov stožčasti vrh v točki ravnotežja privlačnih sil zemlje in lune obrnil naravnost proti luni. Lahko si predstavljamo, da bo v tistem hipu njegova hitrost enaka ničli. Takrat bo nastopil trenutek za naš poseg. Morda se nam bo z raketami posrečilo in bomo dosegli, da pademo naravnost na lunino površino.

— Živiol je vzkliknil Michel.

— Ob svojem prvem prehodu preko raketne točke tega nismo napravili in tudi nismo mogli, ker je imel izstrelak še znatno hitrost.

— To je res, je pritrdil Nicholl.

— Potrepljivo čakajmo, je povzel Barbicane. Izkoristimo vse možnosti, da uspejo. Ko smo že toliko obupavali, zdaj lahko spet upamo, da bomo dosegli cilj!

Pri teh zaključnih besedah je Michel Ardan navdušeno zakričal: Sijajno! Živiol! Niti enemu teh treh noro drznih mož ni prišlo na misel vprašanje, na katero bi bili

sami nikalno odgovorili: Ne! Na luni ni življenja. Ne! Po vsej priliki na luni ne more biti življenja. Vendar so poskušali vse, da bi prišli nanjo.

Rešiti so morali samo še eno vprašanje: v katerem trenutku bo izstrelak natančno v tisti točki ravnotežja privlačnih sil, ko bodo morali tvegati vse?

Da bi vsaj približno, do nekaj sekund natančno izračunal ta trenutek, je moral Barbicane pogledati v svoje zapiske o potovanju in ugotoviti razne višine, ki jih je bil zapisal med luninimi vzporedniki. Čas, potreben za pot med mrtvo točko in južnim tečajem, je moral biti enak razdalji med severnim tečajem in mrtvo točko. Ure, s katerimi je bilo izraženo trajanje poleta, je bil skrbno beležil in račun ni bil težak.

Barbicane je ugotovil, da bo izstrelak do tiste točke došel ob eni po polnoči med 7. in 8. decembrom. Sedaj je bila ura tri ponoči med 6. in 7. decembrom. Potemtakem bo izstrelak v 22. urah prispel v zaželeno točko, če ne bo nič zmotilo njegovega gibanja.

Že prej so bili namestili rakete, da bi krogli zmanjšali hitrost, ko bi padala na luno. Zdaj pa so jih pogumni potniki nameravali uporabiti zato, da bi z njimi dosegli ravno nasprotni učinek. Bile so pripravljene. Čakali so le na trenutek, ko jih bodo zažgali.

— Ker nimamo kaj početi, je rekel Nicholl, bi nekaj predlagal.

— Kaj? je vprašal Barbicane.

— Predlagam, da gremo spat.

— Nikar! je vzkliknil Michel Ardan.

— Že 40. ur nismo zatisnili očesa, je dejal Nicholl. Nekaj ur spanja nam bo vrnilo moči.

— Ne in še enkrat ne, je odgovoril Michel.

— Prav je povzel Nicholl, vsakdo naj dela po svoji volji, jaz hočem spati.

Komaj se je stegnil na divan, je Nicholl že zasmrčal ko granata kalibra 48.

— Naš Nicholl je pameten dečko, je kmalu nato ugotovil Barbicane. Po njem se bom ravnal.

Čez nekaj trenutkov je njegov bas že spremljal kapitanov bariton.

— Zares, je zamrmral Michel, ko je ostal sam. Ti praktični ljudje včasih kaj pametnega pogodijo.

Iztegnil je svoje dolge krake, podvil roke pod glavo in tudi Michela je hitro zmanjkalo.

Toda spali niso niti dolgo niti mirno. Preveč misli se je našim trem možem metalo po glavi, da bi mogli spokojno spati. Nekaj ur kasneje, ob pol sedmih zjutraj so bili vsi trije hkrati na nogah.

Izstrelak se je nenahno oddaljeval od lune in vedno bolj obračal svoj stožčasti vrh

proti njej. Tega pojava si sicer niso znali razložiti, je pa dobro služil Barbicanovim nameram.

Manjkalo je še 17 ur do trenutka, ko bi morali zažgati rakete.

Dan se jim je zdel strašno dolg. Naj so bili še tako pogumni so se potniki vendarle čutili zelo vznemirjene, ko se je bližal trenutek, ki bo odločil o njihovi usodi: ali bodo padli na luno ali pa bodo večno krožili po nespremenljivi poti. Šteli so ure, ki so jim prepočasi minevale. Barbicane in Nicholl sta se trmasto zagrizla v svoje račune, vtem ko je Michel med ozkimi stenami hodil dol in gor in poželjivo ogledoval hladno luno.

Zdaj pa zdaj so jim v glavah vstajali spomini z zemlje. Spominjali so se svojih prijateljev iz »Topniškega kluba« in zlasti najdražjega med njimi — J. T. Mastona. V tem času se je spoštovani tajnik gotovo mudil v zvezdarni na Skalnih gorah. Če je gledal izstrelak v zrcalu velikanskega teleskopa, kaj si je mislil? Potem ko ga je videl, kako je izginil za lunin severni tečaj, ga je moral spet zagledati, ko se je prikazal izza južnega tečaja! Izstrelak je torej postal satelitov satelit! Bogve ali je J. T. Maston sporočil svetu to nepričakovano novico? Mar se bo to veliko podjetje tako končalo...?

(Dalje prihodnjic)

Pri nas na Koroškem

DJEKŠE (Dalje s 4. str.)

Poleg tega veličasten razgled v nižavo in na gore v daljavi. Res je delo na gorah težje nego v ravnini, a zato pa gore nudijo druge, zgoraj naštetih prednosti.

Rajnega Rožanca in njegovo ženo Angele je začelo skrbeti: otrok ni, komu izročiti posestvo? In kdo bo pomagal pri gospodarstvu na stara leta? In kdo jima bo stregel, ko bosta vsled starosti onemogla? In odločila sta se za moževega nečaka Rebernikovega Lipeja. Lipej je prišel, oženil se je, pripeljal mlado ženo. A človek obrača, Hitler pa obrne. Lipej je moral iti na vojsko in ni ga bilo več nazaj. Ponovila se je stara skrb: komu izročiti posestvo?

Zdaj sta se odločila Rožanca za Pohojčnikovega Franceja. Ta se je ravno vrnil z vojne. Prišel je k Rožancu, prevzel posestvo in pripeljal mlado Rožančino: Grubelnikovo Lucijo. Vse je bilo zopet v pravem tiru. Mlada dva sta gospodarila, stara dva pomagala, kar sta mogla in imela mirno življenje na svoja stara leta. In zdaj sta odšla drug za drugim. Rajna Angela je rada hodila na božjo pot na Visoko Bistrico. Še lansko jesen je bila tam. Zato so prišli na pogreb tudi gospod profesor in nadzornik za veronauk na srednjih šolah Ramsbacher in so govorili rajni ob grobu.

In še na nekaj ne smemo pozabiti: Rajna Rožančinja Angela je bila tudi zvesta naročnica »Našega tednika — Kronike« in je list do zadnjega, dokler je mogla, rada brala. Zato ji želimo vsi bralci in naročniki »Našega tednika — Kronike«: Naj ti sveti večna luč, počivaj v miru!

ST. LENART V BRODEH

Za vedno se je poslovila od svojega moža in nas vseh Jožefa Maurer-Kranjčička. Dolgo je bolehal na glavobolu, zato nič čudnega, če jo je zadela kap in je morala iskati pomoči v bolnici, vendar zastoj. Zato so jo pripeljali domov, kjer je vdana v voljo božjo prenašala bolečine in se lepo pripravila s prejemom sv. zakramentov na srečanje z večnim Sodnikom.

Bila je zelo dobra, potrpežljiva in globoko verná žena, zato bo njo prav gotovo zelo pogrešal mož, s katerim sta se ves čas zakona lepo razumela in sedaj sameva v svoji hišici.

Da je bila priljubljena tudi pri drugih ljudeh, smo lahko opazili na dan njenega pogreba 28. januarja, saj skoraj ni bilo hiše, da bi rajni ženi, sosedi in faranki ne skazali zadnje časti in jo spremili na zadnji poti.

GLOBASNICA

(Živahno kulturno delo)

Kot še ne pomnimo, imamo raznih vesellic in zabavnih prireditev na pretek. Tovrstne prireditve imajo že od nekdanj močno privlačno silo na mladino. Zato je tem bolj razveseljivo, da se najdejo tudi še dekleta in fantje, ki imajo smisel za resno kulturno delo kakor so skrb za izpopolnitev strokovne izobrazbe, gojitev narodne in umetne pesmi ter lepe odrske umetnosti. V tem oziru so se letos odlikovali posebno Selani, ki so nastopili tudi pri nas in zapustili s svojim vsestransko vzglednim nastopom močan in trajen vtis.

Vso čast pa tudi globaškimi društvenikom. Z dvakratno predstavo žaloigre »Pri-sega o polnoči« so nam pripravili lepo nedeljsko popoldansko razvedrilo. Igza nam predstavlja cigana, ki gre h kmetu za hlapca, da bi si z delom svojih rok ustvaril novo lepše življenje. Pridnost mu nakloni srca cele družine, posebno pa hčerke Anice. Med njima vzklije tajna ljubezen, ki po burnih dogodkih pahne Anico, njenega poznejšega moža in vso družino v tragično nesrečo. Vse vloge so bile živo podane, posebno so nam ugajali nastopi cigana, njegovega sina ter brodnika.

Kmalu nato so gostovali pri nas šentvidčani z igro »Domen«. Prijetno so nas presenetili in bili smo jih zelo veseli, posebno še, ko smo že toliko lepega slišali o njih. Kar dobro so se postavili in upamo, da nas še obiščejo.

Pa s tem še nismo pri kraju. Višek zimске sezone nam verjetno pripravljajo mlade kuharice, ki se že tri tedne v belih predpasnikih sučejo okoli svoje učiteljice č. sestree Cirile in Šoštarjevega štedilnika.

Ko smo jih nedavno izpraševali kako in kaj, se je ena izmed njih odrezala: »Kdor ima rad sladke torte, na kuharski razstavi dobe vse sorte!« Razstava pa bo že v nedeljo, 21. februarja. Poleg tega se bodo »novo pečene« kuharice postavile še z igro in pesmijo.

In kaj bo na pustno nedeljo? Že vnaprej vam lahko povemo, da so to že rezervirali domači igralci za svoj nastop.

SELE

V ponedeljek, 8. februarja je v deželni bolnici ugasnilo življenje Jožefa Oražaja, upokojenega cestarja. Bil je naročnik in vnet bralec naših listov. V sredo smo ga ob obilni udeležbi, posebno moških, položili k zadnjemu počitku. V odprti grob mu je še zadonela žalostinka »Vigred se povrne«. Blagi Joza naj počiva v miru.

Mladostna lahkomišelnost poštnega uslužbenca Otmarja Schafferja, ki se je v nedeljo 7. februarja podal na Košuto, je njemu prinesla smrt, gorskim reševalcem na avstrijski in jugoslovanski strani pa povzročila naporno iskanje in to še brez uspeha.

BILČOVSI

Tudi v Bilčovsu in tam okrog smo že zmirom na dobrih nogah, četudi se ga vsak simo toliko v našem listu, vendar se ga vsak teden posebej razveselimo, saj nas popelje v topli kuhinji povsod okrog, nas razvedri, večkrat tudi užalosti, kadar nam pove, kaj se godi okrog nas, naših domov.

Kako se borimo za naš obstoj, itak ni več nič novega. Smo že veliko hudega prestali in če bo še huje, se ne bojimo, saj na vse zadnje le vse Bog obrne, ki je Stvarnik vseh rodov. Če pomislimo na tisti hudi čas, kaj nam ga je pomagalo pretrpeti, kakor upanje v lepše dni, v boljšo bodočnost, in tega ne smemo izgubiti.

Kako se imamo in kaj nas tlači, hočemo potožiti in povedati. Najprej da se množimo. V preteklem letu se je rodilo 19 otrok, umrlo pa 7 oseb. Bog daj, da bi tudi letošnje leto ne bilo preveč žalostno. Kako se bomo mogli, preveč ne, kakor zgleđa. V Velinji vesi sta si podala roko za življenje Rupijeva Mici in Šmonov Hanzi. Slišali smo, da je bila svatba, kakor si jo želijo svatje, ni manjkalo dobre volje in petja. Takega dogodka se še dolgo spominjajo povabljeni. Zakoncema pa želimo iz srca vse najboljše na življenjski poti. Ima le prav stara modrost, da se v dolgem pustnem času nobenemu ne mudi, v kratkem pa vse hiti. Kdor se dolgo pripravlja, se ne obnese.

Naše skrbi so pa tudi precej velike. Farna cerkev je potrebna popravila. In res, če začneš gledati, žele vidiš, kakšna je reva, saj ona mora čakati na nas, sama molči, pa včasih molk več pove, kot besede. Kakor se sliši, so prvi koraki že naprav-

Moja potovanja na Dunaj

(Nadaljevanje s 7. strani)

zabave. Toda na Dunaju nihče niti ni pomislil na to, da mi da delo in možnost zasluzka. Prvi, ki mi je na Dunaju dal zaposlitev, je bil neki Francoz, sicer pa je on tudi bil zadnji. In prvi in zadnji, ki so mu dali možnost zaslužiti denar, so bili Nemci.

Ko sem že bil skorajda na tem, da na Dunaju poginem, sem se odpeljal v Nemčijo, da se tam ogledam za kakimi boljšimi možnostmi. In zgodilo se je nekaj, kar na Dunaju ne bi nikomur prišlo na misel: Vprašali so me, kdo sem, kaj hočem in kaj bi mogli storiti zame. Tam sem našel založnike, uredništva in radijske postaje, ki so moja dela prevzemali in jih plačevali, kar se mi je zdelo pravcati čudež. In nisem mogel nič pametnejšega napraviti, kot ostati tam in to možnost izkoristiti. A vendar sem se odpeljal zopet nazaj na Dunaj.

Med tem sem večkrat potoval v Nemčijo, da se tam poklicno udeležujem, kar bi na Dunaju bilo sploh nemogoče. Toda vedno sem se vračal na Dunaj, da ondi svoj grenko prisluzeni denar porabim. Zakaj, ne vem.

Ko se mi je pred štirimi leti prvič ponudila prilika, da pojdem zopet v Jugoslavijo, so se nekateri dunajski in tudi nem-

WIENER INTERNATIONALE FRUHLJAHRSMESS
DUNAJSKI MEDNARODNI SPOMLADNI VELESEJEM
13. do 20. marca 1960

Moda: Gospodinjstvo; Uporabni in luksuzni predmeti
Tennika: Stroji; Naprave; Orodje; Domača in tuja letala ter helikopterji; Gradbena razstava; Umetne snovi
Kmetijstvo: Kmetijski stroji s predvajanjem; Razstava vpražne in uporabne živine
Živila in nasladi; Vinska poskušnja; Posebna mlekarška razstava „Bali veletok“
Kolektivne razstave obrtništva; Camping

Uradne inozemske kolektivne razstave
(Velika Britanija, Benelux itd.)
Za obiskovalce velesejima izven Dunaja 25 odstotkov popusta na železnicah in avtobusih
Veesejske legitimacije so na razpolago pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah in pri vseh z ustrezno tablo označenih prodajalnah.

ljeni. Vsaka reč, kar se dela, stane veliko dela in tudi denarja. Vendar je cerkev središče naše občine, v njej se zbiramo in tam najdemo v naših težavah največ tolažbe. Skoraj bi lahko rekli, da je zrcalo faranov: Kar ima človek rad, ne zanemarija, enako bi naj bilo tudi s cerkvijo. Zato pa upajmo, da bodo za to določene osebe, katerim bo ta skrb naložena, našle povsod razumevanje in podporo. Z dobro voljo gre vse, zato pa le pogum! Bodimo si odkriti: če imamo dovolj denarja za razne posvetne reči, da bi ga pa za našo farno cerkev ne bilo, pa tudi ni res. Tudi pri nas naj vabi farno družino prijazna, božjemu češčenju posvečena hiša božja.

To bi bilo, kar nas najbolj teži. Ko bomo pa spet kaj nabrali skupaj, se pa spet oglašimo.

Filmska ocena

BISTRICA V ROŽU

Sobota, 20. 2.: Die Wahrheit über Rosemarie (VI). — Nedelja, 21. 2.: Der König der Bernina (IV). — Sreda, 24. 2.: Treu bin in den Tod (IV).

BOROVLEJE

Sobota, 20. 2.: Wolgaschiffer (III). — Nedelja, 21. 2.: Alle Tage ist kein Sonntag (III). — Torek, 23. 2.: Ein Frauenleben (IVb).

ŠT. JAKOB V ROŽU

Sobota in nedelja, 20. in 21. 2.: Rivalen der Mähege (III). — Torek, 23. 2.: Galgenvögel (IV).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 21. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 22. 2.: 14.00 Poročila, objave, pregled sporeda. Vozačem v beležnico. Vaški muzikanti. 17.55 Pomenek z ženami. — TOREK, 23. 2.: 14.00 Poročila, objave. 15 minut naravoslovja: Razvoj vesoljstva. — SREDA, 24. 2.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 25. 2.: 14.00 Poročila, objave. Solistične skladbe. — PETEK, 26. 2.: 14.00 Poročila, objave. Balada o cigareti. — SOBOTA, 27. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 28. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Prodaj harmoniko „Royal Standard“, 3 registri in 80 basov. Cena 1.600.— šil. Dopisi na naslov: Böhm Mihael, Celovec, Viktringer Ring 26.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 19. febr.: Ein Walzertraum, opereta (premier). Sobota, 20. febr.: Die Entführung aus dem Serail, opera. — Nedelja, 21. febr. ob 15.00 uri: Ein Walzertraum, opereta. — Sreda, 24. febr.: Die schöne Helena, opereta. — Četrtek, 25. febr.: Der Zigeunerbaron, opereta. — Petek, 20. febr.: Ein Walzertraum, opereta. — Sobota, 27. febr.: Der Zerrissene, komedija. — Sobota, 28. febr. ob 15.00 uri: Der Meisterboxer (po številnih željah z Georgom Bucherjem).

Začetek predstav ob 20.15 uri, razen kadar ni v programu drugače navedeno.

„Valčkov sen“

Nova premiera v celovškem mestnem gledališču bo jutri, v petek, dne 12. februarja in sicer „Valčkov sen“ (Walzertraum) Oscarja Strauša. Leta 1907 je bilo to delo prvokrat uprizorjeno na Dunaju v Karlovcem gledališču in si takoj osvojilo srca prestolniških prijateljev lahke glasbe. Je morda poslednji otrok velike dunajske družine lahke operete, in Oscar Strauß tvori enega izmed listov četveroperesne operetne deteljice z Loharjem, Fal-lom in Kalmanom. Z njimi je ta prijetna glasbena zvrst dosegla svoj višek, z njo pa je umrl tudi tisti prijetni lahkotni čas ob prelomu stoletja, ko ljudstva niso še davili strahovi vojn, prekucij in drugih nesreč.

Toda vedrina in sladki glasovi so brezčasni in to je upravo celovškega gledališča nagnilo k temu, da nam za zaključek pustne dobe oživi melodije iz „Valčkovega sna“, ker bodo gotovo tudi zdaj našle prijeten odmev med celovško publiko.

ŠPORTNI KOTIČEK

(Nadaljevanje s 6. strani)

● Mlado hokejsko moštvo KAC je v tekmi za juniorski pokal Avstrije v Innsbrucku premagalo IEV z 3:0 (1:0, 2:0, 0:0). Posebno se je odlikoval vratar Hübner. Mladi hokejisti se bodo v finalu srečali z zmagovalcem tekme Leoben:Dunaj.

● Novi član avstrijske hokejske lige je postal dunajsko moštvo WEV, ki je v dveh kvalifikacijskih tekmah porazilo Zell am See.

Krila iz tafta 37. šil. — Otroški predpasniki 5.— šil. — Prešite odevje 98.— šil. in številno drugo blago pri razprodaji pri SATTLER, am Heuplatz, Klagenfurt.

še mnogo drugih mest, kjer se na vsakem koraku srečavaš z zgodovino. Bil sem v Parizu, vendar ondi nisem doživel podobnih občutkov. Tudi ne v Berlinu. Mora biti na Dunaju pač nekaj drugega, ki minljivost tako jasno izraža.

Zdi se mi, da je v tem: drugje ljudje sami sebe resneje jemljejo, kot na Dunaju. Se razume, da poskuša tudi tu marsikdo igrati kako vlogo, toda vsi vedo, da je to pač samo vloga in zaradi tega ga nihče ne jemlje zares. Ugotovil sem, da v Jugoslaviji, Nemčiji, Franciji ljudi, ki resno nastopajo, njihovi sodobniki tudi jemljejo zares. Na Dunaju nikdar. Je tudi težko se tukaj postavljati v resno držo, na zmagoslavni cesti cesarstva, ki mu ni več bila dana možnost slaviti svoje zmage. Rad živim med zidovi, ki so bili zgrajeni v slavo zmage, ki ni bila izbojevana, Tu lahko delam.

Tako živim na Dunaju v miru s svetom, ki me obdaja. Sem tujec, ki živi od dohodkov, o katerih nihče ne ve nič natančnega, ki pa vendar pred očmi vseh svoj denar troši; in ljudje, katerim dajem svoj denar, me cenijo. Tu pa tam se sicer zopet odpeljem nekam, toda oni vedo, da bom zopet prišel nazaj. Tako sem tukaj in potem me zopet ni, in kmalu bo tako, kot da me nikdar ni bilo.

Milo Dor